

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด
ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

ROLE PERFORMANCE OF KASET CHANGWAD IN AGRICULTURAL EXTENSION
SUPERVISION IN UPPER NORTH PROVINCES, THAILAND

โดย

ว่าที่ ร.ต.อภิชาติ กฤษณะติลก

เสนอ

บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (สาขาส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. 2537

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา

ส่งเสริมการเกษตร
ภาควิชา

เรื่อง การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด
ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

ROLE PERFORMANCE OF KASET CHANGWAD IN AGRICULTURAL EXTENSION
SUPERVISION IN UPPER NORTH PROVINCES, THAILAND

นามผู้ศึกษา ว่าที่ ร.ต.อภิชาติ กฤษณะดิลก

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิลา ทนผล)
วันที่ 5 เดือน 10 พ.ศ. 2537

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำชัย ทนผล)
วันที่ 5 เดือน 10 พ.ศ. 37

กรรมการ

(อาจารย์กิตติพงษ์ โตธิรกุล)
วันที่ 5 เดือน 10 พ.ศ. 2537

รักษาราชการแทนหัวหน้าภาควิชา

(ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ)
วันที่ 5 เดือน 10 พ.ศ. 2537

บัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ เทียงตรง)

ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 10 เดือน 10 พ.ศ. 37

คำนิยม

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากความกรุณาช่วยเหลือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา ทนุผล ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก และอาจารย์ กิตติพงษ์ โตธิรกุล กรรมการที่ปรึกษาวิชารองที่ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณแต่คณาจารย์ทุกท่านที่กล่าวนามข้างต้น

นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือให้คำแนะนำการวิจัยครั้งนี้จาก อาจารย์ ดร. วีระศักดิ์ ปรกติ อาจารย์วีระพล ทองมา และคุณประหยัด มโนพะเล้า ตลอดจนผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา อภิชาติตรากุล ที่ได้กรุณาปรับปรุงบทความภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยขออภิวรรณถึงพระคุณของมารดา บิดา ผู้เป็นกำลังใจอันใหญ่หลวงรวมตลอดถึงพระคุณของคณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้มาในทุกกระบวนการศึกษาที่สั่งเสริมและผลักดันให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จถึงปัจจุบัน และที่สำคัญที่สุดได้รับกำลังใจและสนับสนุนอยู่เบื้องหลังความสำเร็จครั้งนี้คือคุณศรีจิตร์ กฤษณะติลก รวมถึงเพื่อนร่วมสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ที่มีส่วนช่วยเหลือที่ผู้วิจัยที่ไม่สามารถระบุนามได้ทั้งหมด ขอขอบคุณ

ว่าที่ ร.ต.อภิชาติ กฤษณะติลก

สิงหาคม พ.ศ. 2537

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(6)
บทคัดย่อ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	5
นิยามศัพท์ทั่วไป	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	6
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท	6
การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร	7
หน้าที่ของเกษตรจังหวัด	11
การรับรู้ของบุคคล	13
ภาคสรุป	15
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	17
สถานที่ดำเนินการวิจัย	17
ผู้ให้ข้อมูล	18
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	19
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	20
การทดสอบเครื่องมือ	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วิธีการรวบรวมข้อมูล	22
การวิเคราะห์ข้อมูล	22
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	23
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	24
ตอน 1 ลักษณะส่วนบุคคลและสังคมของผู้ให้ข้อมูล	24
ตอน 2 การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ของ เกษตรจังหวัดตามการรับรู้ของ เกษตรอำเภอในจังหวัด ภาคเหนือตอนบน	28
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	39
สรุปผลการวิจัย	39
ผลการวิจัย	41
ข้อเสนอแนะ	41
เอกสารอ้างอิง	43
ภาคผนวก	46
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม	47
ภาคผนวก ข. ตารางภาคผนวก	62
ภาคผนวก ค. ประวัติผู้วิจัย	70

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูล	18
2	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	28
3	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามการรับรู้ต่อการแสดงออกใน บทบาทการนิเทศงานด้านบุคลากรของ เกษตรจังหวัด	32
4	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามการรับรู้ต่อการแสดงออกใน บทบาทการนิเทศงานด้านพัฒนา โครงการส่งเสริมการเกษตรของ เกษตรจังหวัด	40
5	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามการรับรู้ต่อการแสดงออกใน บทบาทการนิเทศงานด้านการเงินของ เกษตรจังหวัด	44
6	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามการรับรู้ต่อการแสดงออกใน บทบาทการนิเทศงานด้านการประชาสัมพันธ์ของ เกษตรจังหวัด	

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด
ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

ผู้วิจัย : ว่าที่ ร.ต.อภิชาติ กฤษณะดิลก

ชื่อปริญญา : เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

สาขาวิชา : ส่งเสริมการเกษตร

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา ทนุผล)

...../...../.....

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง (1) ลักษณะส่วนบุคคลของเกษตร
อำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน (2) การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริม
การเกษตรของเกษตรจังหวัด ตามการรับรู้ของเกษตรอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน
ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เกษตรอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนทุกคน จำนวน
ทั้งสิ้น 91 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูล
เกี่ยวกับการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ของเกษตรจังหวัด ข้อมูล
ที่ได้ถูกนำมาถอดรหัสและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป
เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีอายุโดยเฉลี่ย 48 ปี ส่วนมากสมรสแล้วครั้งหนึ่ง
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีการประชุมและฝึกอบรมเฉลี่ย 6 ครั้งต่อปี ผู้ให้ข้อมูล
มีระยะเวลาปฏิบัติงานราชการเฉลี่ย 25 ปี และได้รับการนิเทศงานจากเกษตรจังหวัดเฉลี่ย 9
ครั้งต่อปี

ผลการวิจัยการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัดในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ (1) ด้านบุคลากร (2) ด้านการเงิน (3) ด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตร (4) ด้านการประชาสัมพันธ์

แต่อย่างไรก็ตามการแสดงออกในการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัดในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนรับรู้ว่าการเกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรในระดับน้อย

ABSTRACT

Title : ROLE PERFORMANCE OF KASET CHANGWAD IN AGRICULTURAL EXTENSION
SUPERVISION IN UPPER NORTH PROVINCES; THAILAND

By : Apichati Kesanadilok

Degree : Master of Agricultural Technology (Agricultural Extension)

Major Field : Agricultural Extension

Chairman, Special Problem Advisory Board : *Sunila Thanupon*

(Assistant Professor Dr.Sunila Thanupon)

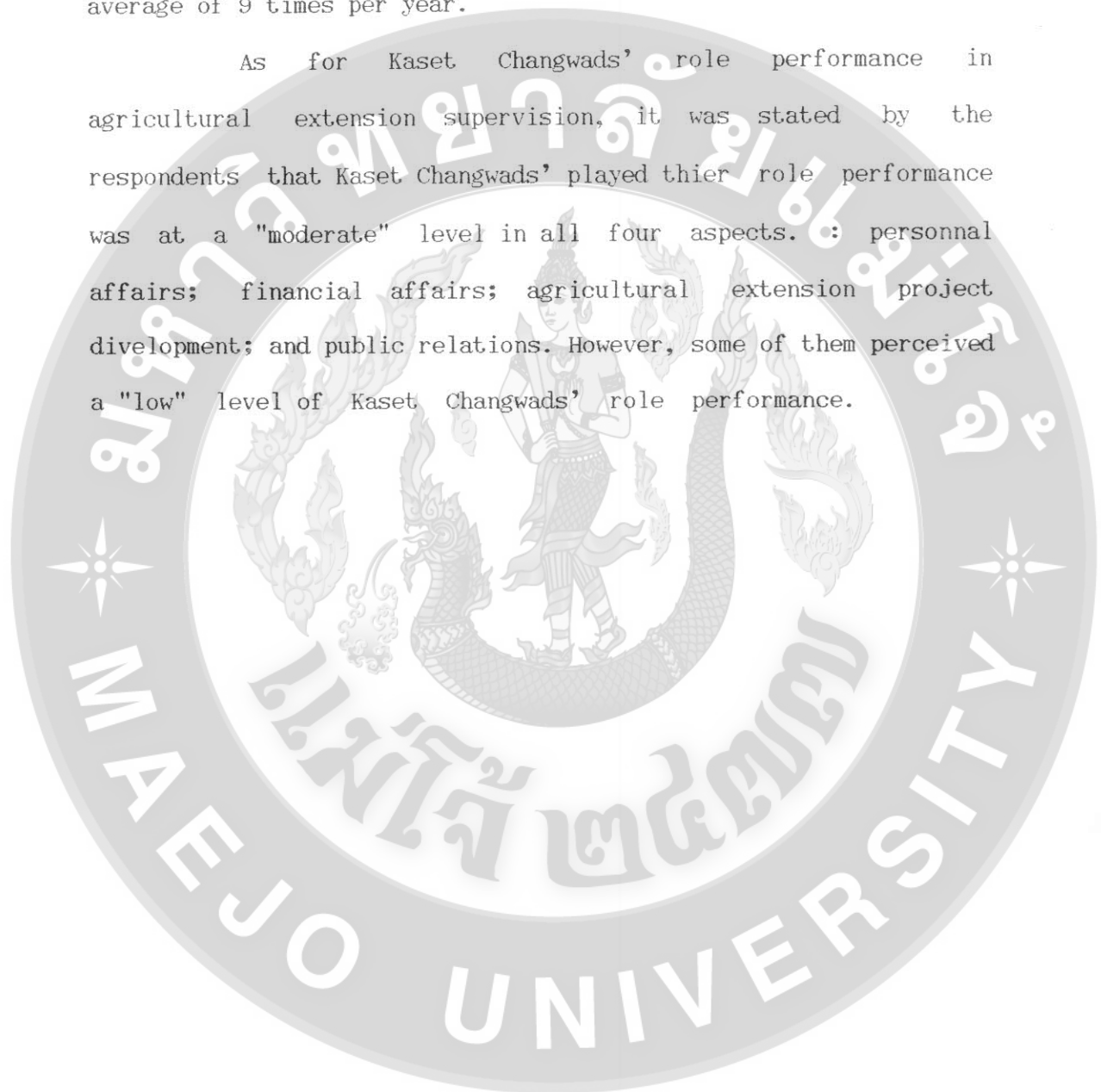
5 Aug. 1994

The objectives of this study were to investigate (1) personal background of Kaset Amphure in the eight upper northern provinces; and (2) role performance of kasat changwad in the agricultural extension supervision as perceived by the Kaset Amphure. The total population of this research was 91 Kaset Amphurs in the eight upper northern provinces. The data were collected by means of questionnaires, decoded, and analyzed with the use of the Statistical Package for the Social Sciences computer program

The results showed that the respondents had an average age of 48 years. Most of them were married and half of them had completed a bachelor level of education. They had an average attendance at a training course of 6 times per year and an average

of 25 years' experience in agricultural extension work, and were supervised in agricultural extension work by Kaset Changwads at an average of 9 times per year.

As for Kaset Changwads' role performance in agricultural extension supervision, it was stated by the respondents that Kaset Changwads' played thier role performance was at a "moderate" level in all four aspects. ∴ personnal affairs; financial affairs; agricultural extension project development; and public relations. However, some of them perceived a "low" level of Kaset Changwads' role performance.

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทย ได้กำหนดใช้ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบ ระบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม (Training and Visit) ซึ่งได้นำมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันก็ยังใช้ระบบนี้อยู่ การดำเนินงานกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ โดยรับนโยบายจากรัฐบาลที่มอบให้ ผ่านมาจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำให้การพัฒนากิจการเกษตรของไทยมีการพัฒนาก้าวหน้ามาเป็นลำดับ มีการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรทุก ๆ ด้าน และด้านหนึ่ง ทำให้กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับบุคลากรเพิ่มเป็นจำนวนมากสามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมพื้นที่ทุกแห่งถึงในระดับหมู่บ้าน และเป็นหน่วยงานเดียวของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอัตรากำลังคนครอบคลุมพื้นที่ได้ทั่วถึง และเพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรจำนวนมากเหล่านั้นได้ดำเนินงานไปอย่างถูกต้อง มีความก้าวหน้าของงานจำเป็นที่จะต้องมีการติดตาม และควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยดำเนินงาน ตั้งแต่ส่วนกลางลงมาจนถึงส่วนภูมิภาค กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เพื่อคอยให้การสนับสนุน แนะนำ นิเทศงาน และติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด ในเขตภูมินาณั้น ๆ ที่มีสำนักงานเกษตรจังหวัดตั้งอยู่ทุกจังหวัด

สำหรับการติดตามและนิเทศงานในระดับจังหวัดต่าง ๆ กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดให้เกษตรจังหวัด ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด ฝ่ายบริหาร และฝ่ายวิชาการจะต้องมี หน้าที่รับผิดชอบในการติดตามและนิเทศงานแก่เกษตรอำเภอ และผู้ช่วยเกษตรอำเภอ ในแต่ละอำเภอ ตลอดจนต้องนิเทศงานแก่เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลในทุกอำเภออย่างสม่ำเสมอตามแผนที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า (เอกสารประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม กรมส่งเสริมการเกษตร, จังหวัดอุบลราชธานี, 2521)

การที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดบทบาทของเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ไว้ เพื่อให้มีการติดตามและนิเทศงาน และมีผู้ที่ต้องได้รับการนิเทศงานนั้น เพราะการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร เป็นการปฏิบัติงานที่จะต้องใช้ความละเอียดอ่อนและมีความยืดหยุ่น ในการดำเนินงานเพื่อหาแนวทาง วิธีการที่เหมาะสมเพื่อเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกรให้เกิด การยอมรับความรู้ที่ทันสมัยนำไปปฏิบัติตามและสามารถนำเอาเทคโนโลยีการเกษตรแผนใหม่ ไปใช้ ปรับปรุงวิธีการผลิตการเกษตรให้ได้ผลดี ถึงแม้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ จะได้พยายามใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่แล้ว แต่ก็ยังคงมีปัญหาในทาง ปฏิบัติอีกหลายประการ โดยเฉพาะในการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นการนิเทศ งานระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงกว่าเป็นผู้นิเทศงานให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับต่ำกว่า โดยมีวิธี การนิเทศงานที่เหมาะสม มีความรู้เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการนิเทศงาน ในอันที่จะทำ ให้ผู้ที่ได้รับการนิเทศงานมีความเข้าใจ ยอมรับ และให้ความร่วมมือปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การส่งเสริมการเกษตรได้บรรลุผลตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

ปัญหาการวิจัย

(Research Problem)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นับว่าเป็นหน่วยงานของภาครัฐบาล ที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาการเกษตรของประเทศมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานพัฒนาการเกษตรโดยตรง คือ กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งแบ่งการบริหาร ราชการออกเป็นการบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วย กอง และสำนักงานเทียบเท่า กอง จำนวนทั้งสิ้น 12 กอง 2 สถาบัน และสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค 6 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการบริหารงานราชการส่วนภูมิภาคประกอบด้วย สำนักงานเกษตรจังหวัด จำนวน 73 จังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอจำนวน 759 สำนักงาน โดยแยกเป็นสำนักงานเกษตร อำเภอจำนวน 679 อำเภอ สำนักงานเกษตรกิ่งอำเภอ จำนวน 80 กิ่งอำเภอ (กรม ส่งเสริมการเกษตร, 2534 : 1) สำนักงานเกษตรจังหวัดแต่ละแห่งมีเกษตรจังหวัดเป็น

ผู้บริหารงาน ทำหน้าที่รับนโยบายแผนงานโครงการต่าง ๆ จากส่วนกลางของกรมส่งเสริมการเกษตร นำมาวางแผนงานให้สอดคล้องกับแผนงานของจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเกษตรอำเภอ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตที่รับผิดชอบ อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่วนกลางของกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานอื่นด้วย ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาด้านการส่งเสริมการเกษตร แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด (ปัญญา หิรัญศรี, 2526 : 6)

การพัฒนาการเกษตรจะได้รับความสำเร็จ หรือบรรลุเป้าหมายได้เพียงใด นอกจากจะขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ที่รัดกุม ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงแล้วยังขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะนำเอานโยบายไปเป็นวิธีการ และการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น พร้อมกับกระจายไปสู่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประยัต มะโนะเอื้อ, 2535 : 1)

เกษตรจังหวัดในฐานะผู้บริหารงานในระดับจังหวัด นอกจากมีบทบาทในด้านการบริหารงานแล้ว ยังต้องมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน แนะนำ ชี้แจง และปรับปรุงงานส่งเสริมการเกษตร ที่ปฏิบัติอยู่ให้ดีขึ้น ซึ่งก็หมายถึงบทบาทของการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร (supervision in agricultural extension) ของเกษตรจังหวัดนั่นเอง (ปัญญา หิรัญศรี, 2526 : 5) เนื่องจากเกษตรจังหวัดต้องมีบทบาทหลายด้าน ทั้งด้านการบริหารงานสำนักงาน และการมีบทบาทด้านนิเทศงานด้วย ซึ่งอาจจะทำให้เกษตรจังหวัดได้แสดงออกในบทบาท และขอบเขตของการนิเทศงานที่ไม่ชัดเจนพอ ตรงตามบทบาทของนิเทศงานที่ดี หรืออาจจะไม่สามารถแบ่งเวลาให้กับการนิเทศงานให้แก่เกษตรอำเภอได้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เพราะมีภาระกิจด้านอื่นมาก

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด ตามการรับรู้ของเกษตรอำเภอ อันจะได้มาซึ่งข้อสรุปสำหรับนำไปใช้ในการปรับปรุงระบบการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ของเกษตรจังหวัดให้สอดคล้องกับระบบบริหารงานส่งเสริมการเกษตรให้ได้ผล และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะความสำเร็จในการดำเนินการส่งเสริมการเกษตรนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับการบริหารงานที่ดีเพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับวิธีการปรับปรุงระบบการนิเทศงานให้มีความเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the study)

การศึกษาถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ของ
เกษตรจังหวัดตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อทราบถึงลักษณะส่วนบุคคล และสังคมของเกษตรกรอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อทราบถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร
ของเกษตรจังหวัด ตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected results)

ผลการศึกษาในครั้งนี้คาดว่าจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ กับบุคคลและหน่วย
งานดังนี้คือ

1. เกษตรจังหวัดใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน สามารถใช้ผลการศึกษา
เป็นแนวทางในการจัดระบบการนิเทศงานตามการรับรู้ของ เกษตรอำเภอ ให้สอดคล้องกับ
ระบบการบริหารงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้ปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรบรรลุตาม
วัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เกษตรจังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจาก 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ตลอดจน
ผู้วางแผนการนิเทศงานของกรมส่งเสริมการเกษตร อาจจะใช้ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลใน
การปรับปรุงการ จัดระบบนิเทศงานให้สอดคล้องกับระบบการบริหารงานส่งเสริมการเกษตร
ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ผู้สนใจในการศึกษาด้านนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการขยายขอบเขต
ของการศึกษาให้กว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

(Scope and limitation of the study)

1. การวิจัยเรื่องนี้ศึกษาเฉพาะบทบาทของการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร
- 4 ด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตร ด้านการเงิน และด้านประชาสัมพันธ์เท่านั้น
2. ผู้ให้ข้อมูล คือ เกษตรอำเภอทุกอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง แพร่ พะเยา น่าน ลำพูน และแม่ฮ่องสอน จำนวนรวมทั้งสิ้น 91 คน
3. ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นตามการรับรู้ถึงการแสดงออก ในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งถึงวันที่กรอกข้อมูลเท่านั้น

นิยามศัพท์ทั่วไป

(Definition of terms)

เกษตรจังหวัด	หมายถึง ข้าราชการในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงานเกษตรจังหวัดใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน
เกษตรอำเภอ	หมายถึง ข้าราชการในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอและกิ่งอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 91 คน

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(REVIEW OF RELATED LITERATURES)

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความกระจ่าง ซึ่งปัญหาและดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
2. การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร
3. หน้าที่ของเกษตรจังหวัด
4. การรับรู้ของบุคคล

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

บทบาท หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เมื่ออยู่ในตำแหน่งที่กำหนดในระบบสังคม Wolman (1973) ในธรรมญู ศิริพันธ์ (2530 : 12) ขณะเดียวกับ ศรีนิตย์ (2521) ในสมัยศ ลุวิทยาภรณ์ (2534 : 11) กล่าวว่าบทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขและอำนาจหน้าที่ต้องกระทำ เมื่อดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด และยังให้ความรู้เพิ่มเติมว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนคือ

1. บทบาทที่กำหนดโดยตำแหน่ง ได้แก่ ฐานะ ตำแหน่ง กฎระเบียบหน้าที่ ความรับผิดชอบ ซึ่งกำหนดไว้เป็นปทัสฐานสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นที่คาดหวังหรืออุดมคติ
2. บทบาทที่กำหนดโดยบุคลิภาพ ได้แก่ ทศนคติ ประสบการณ์ความสามารถ ตลอดจน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีที่ผู้ดำรงตำแหน่ง ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อสนองตอบบทบาทตามอุดมคติ อันเป็นบทบาทที่ได้ปฏิบัติจริง

ทิตยา สุวรรณชัย (2517), ในธรรมญู ศิริพันธ์ (2530 : 121) ได้แบ่ง
บทบาทออกเป็น 3 อย่างคือ

1. บทบาทที่ควรจะเป็น (ideal role)
2. บทบาทที่แสดงออกจริง (actual role)
3. บทบาทตามความคาดหวัง (expected role)

บทบาทและหน้าที่ของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรตามที่ บุนนาค วราเอกศิริ
(2529 : 328) กล่าวไว้คือบทบาทโดยตรง ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลเป้าหมาย เพื่อ
แสดงหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ถ่ายทอดความรู้ และนำปัญหาจากบุคคลเป้าหมายกลับเพื่อหาทางแก้ไข
2. เป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างบุคคลเป้าหมายกับสถาบันที่เกี่ยวข้องใน
การประกอบอาชีพ
3. กระตุ้นให้บุคคลเป้าหมายรู้จักร่วมงานกันเป็นกลุ่มและรับผิดชอบร่วมกัน
4. กระตุ้นให้บุคคลเป้าหมายรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและหาทางแก้ไข
5. กระตุ้นให้บุคคลเป้าหมายเกิดความเชื่อมั่น
6. แนะนำแนวทางให้บุคคลเป้าหมาย ตัดสินใจและเลือกปัจจัยในการผลิตที่ถูกต้อง
7. แนะนำแนวทางให้บุคคลเป้าหมาย นำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้ให้เกิด
ประโยชน์

2. การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร

การนิเทศงานเป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำ ซึ่งแจ้งปรับปรุงงานที่ทำอยู่
ให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการช่วยพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานให้ดีขึ้น (ปัญญา หิรัญศิริ, 2528
: 5) นอกจากนี้ พงษ์ศักดิ์ อังกลีธ (2531 : ไม่ระบุหน้า) ยังได้กล่าวไว้ว่าการนิเทศงาน
เป็นการให้คำปรึกษาหารือ แนะนำ สนับสนุน ตลอดจนช่วยเหลือให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วย

ความราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด อันเป็นการพยายามอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่ทำให้ผลของงานมีความสมบูรณ์เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนั้นแล้ว การนิเทศงานยังเป็นการเลือกคนให้เหมาะสมกับงานและกระตุ้นให้คนสนใจงานยิ่งขึ้น

Paul Preston and Thomas W. Zimmers ใน นที ชลิตทอง (2526 : 129) ได้ระบุว่า ผู้นิเทศงานควรที่จะต้องมิตบาทหน้าที่อะไรบ้าง เพื่อให้การปฏิบัติงานได้ผลตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ

1. ต้องหมั่นดูแลกระบวนการทำงาน วิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
2. ต้องเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารระดับสูง และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
3. ต้องติดต่อทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทั้งที่เป็นกลุ่มและรายบุคคล
4. ต้องคอยบริการสิ่งต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้มาตรฐานการทำงานที่สูงขึ้นตลอดเวลา
5. ต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อให้เพิ่มพูนความสามารถของตนเอง ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในส่วนของผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

หน้าที่ของผู้นิเทศงานตามบทบาทแต่ละด้าน

หน้าที่การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรพื้นที่ ชลิตทอง (2528), ในสุรินทร์ ชนะทอง (2535 : 11) ระบุไว้มี 4 ด้านคือ

1. ด้านบุคลากร ผู้นิเทศงานควรมีหน้าที่ดังนี้
 - 1.1 การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานส่งเสริมการเกษตร ผู้นิเทศงานควรมีส่วนในการพิจารณาเป็นอย่างดีเพราะในหน้าที่ทั่วไปแล้วผู้นิเทศก็คัดเลือกบุคคลเหล่านั้นเพื่อออกไปปฏิบัติงาน หากผู้นิเทศได้ทราบพื้นฐานและติดตามบุคคลเหล่านั้นมาตั้งแต่แรกก็ย่อมอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานนิเทศงานต่อไปได้อย่างดี นอกจากนี้ผู้นิเทศงานย่อมมีประสบการณ์จากการทำงานส่งเสริมการเกษตรร่วมกับคนลักษณะต่าง ๆ ย่อมมีเกณฑ์พิจารณาบุคคลให้เหมาะสมกับงานมากพอสมควร

1.2 การบริหารความรู้ทางวิชาการ ผู้นิเทศควรทำหน้าที่ตั้งแต่การรับบุคคลนั้นเข้าทำงานเป็นครั้งแรกคือการปฐมนิเทศ ต่อจากนั้นก็จะมีการจัดประชุมอภิปรายทั้งข้อคิดเห็นระหว่างการทำงานเพื่อให้โอกาสแก่บุคคลในสนาม ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน ในขณะที่เดียวกันผู้นิเทศทำหน้าที่ที่เปลี่ยนให้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ย่อมทราบว่าเขาเหล่านั้นมีความต้องการในเรื่องอย่างใด ผู้นิเทศจึงควร เป็นตัวกลาง ในการจัดอบรมสัมมนา ให้ความรู้เพิ่มเติมตามความเหมาะสม

1.3 การให้คำปรึกษาหารือ ข้อเสนอแนะ แก่ปัญหาต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริม แต่ละสถานการณ์เหล่านั้นจะมีวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมอย่างไรหรือการดำเนินงานขณะตรงกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ หรือจะนิเทศเป็นกลุ่มเพื่อให้แต่ละคนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเป็นการประหยัดเวลาในการดำเนินงานไปในตัว หัวข้อที่จะแนะนำย่อมมีทั้งด้านวิชาการ ปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาด้านอื่น ๆ ที่จะมามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน

1.4 การประเมินผล ผู้นิเทศควรชี้แนะให้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ประเมินผลตัวเอง จากนั้นผู้นิเทศเป็นผู้คอยช่วยเหลือปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่พบเห็นให้ดีขึ้น

1.5 หน้าที่ในการช่วยให้การนิเทศง่ายและสะดวกขึ้น คือ การทำรายงานข้อเท็จจริงทุกอย่างเสนอต่อผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา ซึ่งลักษณะงานที่ทำจะทำให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติตามการนิเทศทุกประการ เพราะผู้นิเทศเป็นเพียงผู้เสนอแนวทางให้ผู้รับการนิเทศนำไปตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติเอาเองตามความเหมาะสมเท่านั้น

2. ด้านการพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตร ผู้นิเทศควรมีหน้าที่ดังนี้

2.1 มีส่วนร่วมในการวางแผน เพราะผู้นิเทศงานทางวิชาการเป็นผู้บริหารอีกส่วนหนึ่งจึงทำงานใกล้ชิดกับการปฏิบัติภาคสนามย่อมมีโอกาสรู้เห็นสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถรวบรวมข้อมูลสถิติที่จำเป็นสำหรับการวางแผนทำโครงการต่าง ๆ ได้มาก นอกจากนี้โครงการทางวิชาการ เช่น การอบรม การสัมมนาควรเป็นหน้าที่ของผู้นิเทศจะต้องปฏิบัติวางแผนหาแนวทางจัดเชิญวิทยากรหรือจัดหัวข้อเรื่องบรรยายโดยตรง

2.2 ประสานโครงการ ผู้นิเทศเป็นตัวกลางในการบริการทางวิชาการ ซึ่งต้องทำหน้าที่ประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ ภายในหน่วยงานหรือติดต่อกับบุคคลในหน่วยงานอื่นอยู่แล้ว ดังนั้นการดำเนินโครงการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นผู้นิเทศควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นหรือปฏิบัติ ขณะเดียวกันภายในหน่วยงานผู้นิเทศก็ควรทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้ประสานสามัคคีในการดำเนินงานและการติดต่อกัน เพื่อให้การดำเนินงานในแต่ละฝ่ายสอดคล้องกัน

2.3 การประเมินผลโครงการ ในฐานะที่ผู้นิเทศมีส่วนร่วมทั้งการวางแผนและการประสานงาน ดังนั้นจึงต้องมีส่วนในการประเมินผลโครงการทั้งส่วนที่ตัวเองปฏิบัติหรือส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องทำเป็นรายงานเสนอข้อคิดเห็นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง

3. ด้านการเงิน ผู้นิเทศควรมีหน้าที่ดังนี้

- 3.1 มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้เงินกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร
- 3.2 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้เงินงบประมาณให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร
- 3.3 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบราชการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้ทราบเพื่อป้องกันความผิดพลาดและความยุ่งยากในภายหลัง

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้นิเทศควรมีหน้าที่ดังนี้

- 4.1 มีส่วนในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานตลอดเวลา
- 4.2 ใช้การประชาสัมพันธ์ในการสร้างขวัญ กำลังใจ ตลอดจนความอบอุ่นให้เกิดขึ้นแก่บุคคล ในหน่วยงานอื่นจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างกระตือรือร้นและมีประสิทธิภาพ

3. หน้าที่ของเกษตรจังหวัด

ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคของกรมส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรจังหวัด ซึ่งมีเกษตรจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในการบริหารงาน และสำนักงานเกษตรอำเภอมีเกษตรอำเภอเป็นผู้บริหารสูงสุด หน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานนั้นคือ ทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่นั้นๆ โดยรับนโยบาย แผนงานและโครงการต่าง ๆ จากหน่วยงานของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อนำมาวางแผน ดำเนินการ โดยประสานงานกับแผนงาน โครงการในจังหวัด ให้คำปรึกษา แนะนำและกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร พัฒนาการเกษตรภายในจังหวัด ถ่ายทอดวิชาการ ให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาการผลิตให้แก่เกษตรกร ปัจจุบันมีสำนักงานเกษตรจังหวัดตั้งประจำ อยู่ทุกจังหวัดในประเทศไทยมีจำนวนรวม 73 สำนักงาน (กองการเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร, 2534 : 1)

เกษตรจังหวัดในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในการบริหารงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้ระบุบทบาทหน้าที่ของเกษตรจังหวัดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน, 2535 : 1-2)

3.1 อำนวยบริการและเผยแพร่วิชาการ หรือความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ให้แก่เกษตรกรอย่างแพร่หลาย เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตให้มีปริมาณและคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาดซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และฐานะดีขึ้น อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้เศรษฐกิจโดยรวมมั่นคงยิ่งขึ้น

3.2 เสนอแนวคิดแนะ โอกาสในการประกอบอาชีพแก่เกษตรกร ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอนุรักษ์ไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

3.3 ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสม โดยเป็นตัวกลางในการนำวิทยาการจากสถาบันวิจัยหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ มาปรับปรุงและเผยแพร่แก่ประชาชน เป้าหมายและรับปัญหาจากประชาชนในพื้นที่มาพิจารณาแก้ไข หรือถ่ายทอดไปสู่สถาบันวิจัย เพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป

3.4 ส่งเสริมให้มีการผลิตพืชอาหารให้เพียงพอับความต้องการ ในท้องถิ่น พืชที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และเพื่อการอุตสาหกรรมในประเทศ พืชที่เป็นสินค้าส่งออก พืชเศรษฐกิจในท้องถิ่น เน้นให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิต

3.5 ให้บริการและสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางประเภทแก่เกษตรกร ในกรณีที่ประสบภัยธรรมชาติ ศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรงจนเกษตรกรไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การผลิตของเกษตรกรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3.6 ส่งเสริมการสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมตัวกันเป็นสถาบันเกษตรกร ได้แก่กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มกิจกรรมต่าง ซึ่งเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นในระดับพื้นที่หรือในระดับตำบล หมู่บ้าน เพื่อให้มีส่วนร่วมพิจารณาใช้เทคโนโลยีการผลิต และเป็นฐานในการรวบรวมกันจำหน่ายผลผลิต

3.7 ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่สังกัดในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการเผยแพร่ความรู้ทางการผลิต พืช ปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ ในระดับพื้นที่ปฏิบัติการรวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาการเกษตรทุก ๆ ด้านเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกร และประเทศชาติ

3.8 มีการติดตามงานและนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามโครงการและงบประมาณอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ในแต่ละอำเภอติดตามความก้าวหน้า ของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ได้บังคับบัญชาพอจะแยกได้ดังนี้

- (1) ติดตามควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ
- (2) เป็นผู้ประสานงานทุกระดับทั้งภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน
- (3) ต้องชี้แจง แนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
- (4) ต้องอำนวยความสะดวกในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณสำหรับใช้

ในการปฏิบัติงาน

- (5) ต้องเพิ่มพูนความรู้ให้ทั้งตัวเองและผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดการยอมรับทั้งในระดับผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

(6) ต้องมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานของหน่วยงาน ตลอดจนแก้ไข
 ข้อผิดพลาดที่จะทำให้เกิดความเสียหายในการปฏิบัติงาน

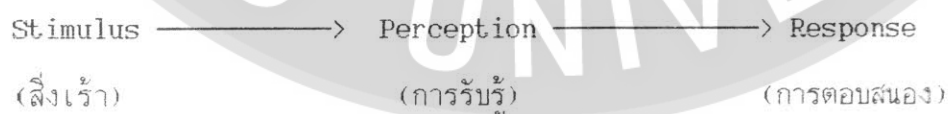
4. การรับรู้ของบุคคล

สุชา จันทรเฒ (2531:119) ได้กล่าวไว้ว่าถ้าเราสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบ
 ตัวเรา แน่นอนเราต้องพบกับบุคคล สิ่งของ และปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่ง
 สิ่งเหล่านี้จัดเป็นสิ่งเร้า ที่เราทุกคนจะต้องเข้าเกี่ยวข้องด้วย ไม่เวลาใดก็เวลาหนึ่ง
 นักจิตวิทยาเชื่อว่าบุคคลเข้าติดต่อกับสิ่งแวดล้อมดังกล่าว โดยผ่านกระบวนการอันหนึ่ง คือการ
 รับรู้ (perception) เรารับรู้โดยใช้อวัยวะรับสัมผัส (sense organ) ที่เรามีอยู่ได้แก่
 หู ตา ปาก จมูก ผิวหนัง เป็นต้น เป็นเครื่องมือสำคัญในการรับรู้

การรับรู้เป็นกระบวนการที่มีระดับตั้งแต่ง่ายที่สุด ถึงซับซ้อนที่สุดจนยากแก่การ
 เข้าใจ นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายการรับรู้แตกต่างกันออกไป เช่น

(1) การรับรู้ คือ การตีความหมายจากการรับสัมผัส (sensation) ใน
 การรับรู้ นั้น เราไม่เพียงแต่มองเห็น ได้ยินหรือได้กลิ่นเท่านั้น แต่เราต้องรับรู้ได้ว่าวัตถุหรือ
 สิ่งที่เรารับรู้คืออะไร มีรูปร่างอย่างไร อยู่ทิศใด ไกลกว่าเรามากน้อยแค่ไหน เป็นต้น
 ทั้งหมดที่เราบอกได้นี้เป็นการใส่ความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในการรับสัมผัส

(2) ในแง่ของพฤติกรรมกรรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดแทรกอยู่ระหว่างสิ่งเร้า
 และการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ดังแผนภูมิข้างล่าง

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การรับรู้หมายถึงกระบวนการที่คนเรามีประสบการณ์กับ
 วัตถุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัส

จากความหมายของนักจิตวิทยาที่ได้พยายามศึกษาถึง เรื่องการรับรู้ดังกล่าว โดยเฉพาะในแง่ของพฤติกรรมทำให้ทราบถึงลำดับขั้นการเกิดการรับรู้ซึ่งกรณีกา ภูประเสริฐ (2527), ใน งานนิศ ธรรมทัศน์ (2535 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้สามารถเกิดขึ้นได้ ตามลำดับ ดังนี้คือ

- (1) สิ่งเร้ามากระทบ (เร้า) อวัยวะรับสัมผัสของอินทรีย์ ซึ่งอาจจะเป็น หู ตา จมูก ลิ้น กายสัมผัสได้
- (2) การรับประสาทสัมผัสจะวิ่ง ไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งมีศูนย์ กลางอยู่ที่สมอง
- (3) จะมีการแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจโดยอาศัยความรู้ เดิม (past knowledge) ประสบการณ์เดิม (past experiences) ในลักษณะขึ้นอยู่กับ บุคคลแต่ละคนไม่ว่าจะมีมากน้อยแค่ไหน ถ้าบุคคลใดมีความสามารถจำ ได้ดี ไม่ลืมง่าย ๆ ใน สิ่งที่เคยทำไปแล้ว การเร้าใหม่ของสิ่งเร้าใหม่ก็อาจจะทำให้บุคคลนั้นรับรู้ได้ เร็วและชัดเจน มากขึ้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความต้องการ ค่านิยม ทักษะ และบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้ จำเนียร ช่วงโชติ (2532:130) ยังได้กล่าวว่าคุณสมบัติ ภายในของผู้รับรู้ ซึ่งก่อให้เกิดอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนเรา และมีผลทำให้การรับรู้ของคน เรามีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ที่สำคัญได้แก่ความต้องการหรือแรงขับ (need or drive) เจตคติ (attitude) บุคลิกลักษณะ (personality) และการปรับตัวส่วนบุคคล (personal adjustment) และสุชา จันทรเอน (2531:124-125) ยังได้ระบุว่า การที่ จะรับรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวเรานั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับการจัดหมวดหมู่ของวัตถุที่เป็นสิ่งเร้าแล้ว ยังขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้รับรู้ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละคน อิทธิพลที่ทำให้คุณลักษณะของ ผู้รับรู้แตกต่างกันออกไป ได้แก่

- (1) ประสบการณ์ (experience) ประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลจะทำให้ บุคคลรับรู้ภาพ หรือเหตุการณ์ต่างๆ หรือรูปที่มีการรับรู้ได้เป็นสองแง่สองมุม
- (2) ความต้องการทางร่างกาย ถ้าสภาวะทางร่างกายของบุคคลได้ต้องการ สิ่งใดมาก ก็จะรับรู้สิ่งนั้น ๆ ได้ดี อย่างเช่น บุคคลที่กำลังหิวจะรับรู้ป้ายร้านอาหาร หรือ ป้ายโฆษณาขายอาหารได้ดี

(3) อิทธิพลของสังคม (social factor) สภาพความเป็นอยู่ของวัฒนธรรม และสังคมก็ทำให้คนแต่ละกลุ่มรับรู้ในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป อย่างเช่น เด็กในชนบท ไม่อาจจะรับรู้ในเรื่องเกี่ยวกับรถยนต์ได้ดีเท่ากับเด็กในเมือง และเด็กในเมืองก็ไม่อาจจะรับรู้เกี่ยวกับชนิดของงูได้ดีเท่ากับเด็กในชนบท แบบแผนของสังคมแต่ละแห่ง ไม่เหมือนกัน ทำให้คนรับรู้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปอย่าง เช่น ในสังคมไทยเรารับรู้ผู้ชายในฐานะ เป็น ผู้นำของครอบครัว หรือเป็นช้างเท้าหน้า แต่ในบางสังคมผู้ชายไม่ใช่ผู้นำของครอบครัว แต่กลายเป็นผู้หญิง เป็นต้น

ภาคสรุป (Overview)

การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ของเกษตรจังหวัดในแต่ละจังหวัดนั้น ได้ถูกกำหนดเป็นระบบ ขั้นตอนโดยกรมส่งเสริมการเกษตร มาตั้งแต่กรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างระบบการทำงานครั้งใหญ่ เมื่อ ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา โดยได้รับเงินกู้จากธนาคารโลก สมทบกับงบประมาณรัฐบาลไทย โดยมีบริษัทที่ปรึกษาจากประเทศอิสราเอล เป็นผู้ช่วยเหลือและวางระบบการทำงานส่งเสริมการเกษตรจากระบบเก่ามาเป็นระบบใหม่ที่ใช้ชื่อเรียกว่า ระบบฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน ทำให้กรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีการขยายงานออกไปกว้างขวางยิ่งขึ้น อัตรากำลังได้รับการเพิ่มให้จนทั่วถึงครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการทั้งประเทศ มีผลทำให้งานส่งเสริมการเกษตร ได้มีการกำหนดหน้าที่การทำงานให้สอดคล้องกัน เป็นไปตามระบบการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรก็ได้กำหนดไว้เป็นประเด็นสำคัญในการให้เจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ตั้งแต่กรมส่งเสริมการเกษตรจากส่วนกลาง ลงไปสู่สำนักงานส่งเสริมการเกษตรในภาคต่าง ๆ 6 ภาค และสำนักงานเกษตรจังหวัดต่าง ๆ ลงไปสู่สำนักงานส่งเสริมการอำเภอในจังหวัดนั้น ๆ แต่การติดตามนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ในระดับต่าง ๆ นั้นไม่สามารถที่จะระบุได้ว่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพราะเนื่องจากมีข้อจำกัดของบุคคลในการปฏิบัติงานทั้งที่เป็นผู้ให้การนิเทศงานอาจจะเนื่องจาก มาจากความรู้ความสามารถและมีภาระกิจที่เพิ่มขึ้นจากงานประจำมาก

เกินตัว การมีกำลังคนมากขึ้นทำให้ควบคุมได้ไม่ทั่วถึง คาดว่าจะทำให้การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรเป็นไปไม่ได้ดีเท่าที่ควร หากปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้อัดหางปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมแล้ว จะทำให้งานส่งเสริมการเกษตรต้องมีประสิทธิภาพที่ต่ำลงไป แต่ถ้าหากได้มีการศึกษาหาสาเหตุในระดับใดระดับหนึ่ง ก็จะสามารถที่จะนำผลไปใช้ปรับปรุงวางแผนการนิเทศงานในระดับนั้น ๆ ต่อไป

จากการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร และเรื่องการรับรู้ของบุคคล พบว่าการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ผู้ทำหน้าที่นิเทศงานจะต้องทำการนิเทศงานให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านการพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตร ด้านการเงิน และด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งหากผู้นิเทศงานได้แสดงออกในบทบาทการนิเทศงานได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และครบตามประเด็นที่กำหนดตามหน้าที่แล้ว ย่อมทำให้ผู้รับในบทบาทการนิเทศงานด้านต่าง ๆ ได้ถูกต้อง และหากผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศงานแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานไม่ถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ก็จะทำให้เกิดผลเสียตามมา เช่น ทำให้ผู้รับการนิเทศงานปฏิบัติงานผิดพลาด จนเกิดผลเสียกับหน่วยงานได้

ดังนั้นหากเกษตรจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่ต้องนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรให้แก่เกษตรอำเภอ ได้มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรได้ถูกต้อง ชัดเจน และครอบคลุมประเด็นที่ต้องนิเทศงานแล้วก็จะทำให้ผู้รับการนิเทศงาน หรือเกษตรอำเภอรับเอาข้อแนะนำ วิธีการ นำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้การปฏิบัติงานได้ผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด สุดท้ายเกษตรกรทั่วไปก็จะได้รับประโยชน์จากราชการได้อย่างเต็มที่

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(METHODOLOGY)

การศึกษาถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ของ
เกษตรกรจังหวัด ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้กำหนดวิธีการไว้ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

(Local of the study)

การศึกษาค้างนี้ดำเนินการในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนได้แก่ จังหวัด
เชียงใหม่, เชียงราย, ลำปาง, ลำพูน, แพร่, น่าน, พะเยา และแม่ฮ่องสอน
สาเหตุที่เลือกสถานที่ เป็นพื้นที่ทำการวิจัย ด้วยเหตุผลดังนี้

1. สภาพพื้นที่ในการทำการเกษตร มีลักษณะใกล้เคียงกัน ทำให้มีแนวทาง
การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรไม่แตกต่างกันมากนัก
2. ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือตอนบนย่อมมีแนว
คิด ทศนคติ ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งจะทำให้การวิจัยเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด
3. ตัวผู้วิจัยเอง รับราชการอยู่ในพื้นที่จังหวัดน่านและเคยปฏิบัติงานในพื้นที่
ภาคเหนือตอนบนมาหลายจังหวัด จะทำให้มีความสะดวกในการศึกษา การเก็บข้อมูลและ
สามารถที่จะแก้ปัญหาได้รวดเร็วและสะดวก
4. เพื่อต้องการศึกษาข้อเท็จจริง ที่จะได้จากการวิจัยครั้งนี้ นำไปปรับปรุง
ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของผู้วิจัยและ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยในเรื่อง
ที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการนิเทศงาน
ส่งเสริมการเกษตรในระดับต่างๆ ต่อไป

ผู้ให้ข้อมูล

(The respondents)

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างเพราะจำนวนประชากรที่จะศึกษามีไม่มากนัก อยู่ในวิทยาลัยที่จะเก็บข้อมูลได้ทุกหน่วยสมควรที่จะศึกษาจากประชากรทั้งหมด เพื่อความถูกต้องแม่นยำ (น้ำชัย ทนผล, 2529:52) หน่วยของการวิจัยครั้งนี้ (Unit of analysis) ได้แก่ตัวบุคคล ซึ่งดำรงตำแหน่งเกษตรอำเภอที่สังกัดอยู่ในสำนักงานเกษตรอำเภอและกิ่งอำเภอ ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวนทั้งสิ้น 91 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

ลำดับ	สำนักงานเกษตรจังหวัด	จำนวนผู้ให้ข้อมูล (คน)
1	เชียงใหม่	22
2	เชียงราย	14
3	ลำปาง	13
4	น่าน	13
5	แพร่	8
6	พะเยา	7
7	ลำพูน	7
8	แม่ฮ่องสอน	7
รวมทั้งสิ้น		91

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือเชียงใหม่ พ.ศ. 2535

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational definitions)

ลักษณะส่วนบุคคล	หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่
อายุ	หมายถึง จำนวนเวลาเป็นปีของผู้ให้ข้อมูล ตั้งแต่เกิดจนถึงเวลาที่กรอกข้อมูล
สถานภาพการสมรส	หมายถึง สถานภาพการอยู่เป็นโสด แต่งงาน เป็นหม้าย หรือ แยกกันอยู่ของผู้ให้ข้อมูล
ระดับการศึกษา	หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาชั้นสูงสุดของผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับการศึกษาในระบบ
จำนวนเงินเดือน	หมายถึง เงินที่ได้รับเป็นรายเดือนจากงบประมาณของทางราชการ
อายุราชการ	หมายถึง ระยะเวลาเป็นปี ของผู้ให้ข้อมูล ในการบรรจุเข้ารับราชการตั้งแต่วันแรกเข้ารับราชการ จนถึงเวลาที่บันทึกข้อมูล
ประสบการณ์ในการประชุมและฝึกอบรม	หมายถึง จำนวนความถี่ (ครั้ง) ในการเข้ารับการฝึกอบรมประชุมสัมมนา การประชุมทางวิชาการ และการดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2535 ของผู้ให้ข้อมูล
จำนวนครั้งที่ได้รับการนิเทศ	หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับการนิเทศงานจากเกษตรจังหวัด ภายในปี พ.ศ. 2535 ทั้งหมด
การรับรู้ในบทบาทการนิเทศงาน	หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบหรือเห็นพฤติกรรม การแสดงออกที่ผู้ให้หน้าที่หรือดำรงตำแหน่งนั้นๆ ได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในแต่ละสถานการณ์ เพื่อให้ความช่วยเหลือแนะนำปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดการศึกษาถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานของเกษตรจังหวัด ตามการรับรู้ของ

เกษตรอำเภอไว้ 4 ด้าน คือด้านบุคลากร ด้านพัฒนาโครงการ
ด้านการเงิน และด้านการประชาสัมพันธ์ และให้ผู้ให้ข้อมูลระบุ
การรับรู้ในข้อความแต่ละด้าน แล้วนำข้อมูลคะแนนที่ได้ไปคำนวณ
โดยใช้วิธีการคิดคำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (Weight Mean
Score) ของการแสดงออกในการนิเทศงานแต่ละด้าน โดยใช้
สูตรตามแบบของ Thanupon (1986 : 44) ดังนี้

$$WMS = \frac{4F_1 + 3F_2 + 2F_3 + F_4}{TNR}$$

ได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนไว้ 4 ระดับคือ

รับรู้ว่าการแสดงออกในการนิเทศงานระดับมาก	= 4	คะแนน
รับรู้ว่าการแสดงออกในการนิเทศงานระดับปานกลาง	= 3	คะแนน
รับรู้ว่าการแสดงออกในการนิเทศงานระดับน้อย	= 2	คะแนน
รับรู้ว่าไม่มีการแสดงออกในการนิเทศงานเลย	= 1	คะแนน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล (The research instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนว
ทางของวัตถุประสงค์ ซึ่งมีทั้งคำถามแบบปลายเปิด (open ended question) และ
คำถามแบบปลายปิด (closed ended question) โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น
2 ตอน ดังนี้คือ

ตอน 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะส่วนบุคคลและ
สังคมของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับ
การศึกษา ประสบการณ์ในการประชุมและฝึกอบรม อายุราชการ
และจำนวนครั้งที่ได้รับการนิเทศ

ตอน 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทการนิเทศงาน ตามที่เกษตรอำเภอได้รับรู้จากการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ของเกษตรจังหวัด โดยสร้างข้อความด้านละ 12 ข้อ ความที่ เกี่ยวกับการแสดงบทบาทการนิเทศงาน 4 ด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตร ด้านการเงิน และด้านการ ประชาสัมพันธ์

การทดสอบเครื่องมือ
(Pretesting of the instrument)

1. การทดสอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบ ความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) โดยนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและ คณะกรรมการพิจารณา เพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความถูกต้องเหมาะสมตามที่ อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการเสนอแนะ
2. นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับเกษตรอำเภอที่ปฏิบัติงานอยู่นอกพื้นที่ทำการวิจัย คือ จังหวัดตาก จำนวน 8 คน และจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน โดยใช้ วิธีหาความเชื่อมั่น จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (- coefficient) ของ Cronbach ในประคอง กรรณสูตร (2525 : 53)

ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการแสดงออก ในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด ตามการรับรู้ของเกษตร อำเภอ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.96

วิธีการรวบรวมข้อมูล

(Data gathering)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเองโดยวางขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ดังนี้

1. จัดทำหนังสือจากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ในนามบัณฑิตศึกษา และผู้วิจัยแจ้งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัย

2. ประสานงานโดยตรงกับผู้เกี่ยวข้องในระดับสำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอในพื้นที่ขอความร่วมมือในการบันทึกข้อมูลตามแบบสอบถามแล้วนำส่งคืนแก่ผู้วิจัยต่อไป

3. รวบรวมข้อมูลและติดตาม ประสานงาน เก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ครบ

4. ทำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปล สรุป และรายงานผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Analysis of data)

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของเกษตรอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน เมื่อได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว นำมาถอดรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อทำการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences) SPSS สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ

1. ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) เพื่อแจกแจงความถี่ในการจัดลำดับชั้นของลักษณะส่วนบุคคลและสังคมของผู้ให้ข้อมูล

2. ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการกระจายของลักษณะส่วนบุคคลและสังคมของผู้ให้ข้อมูลเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลในการแสดงออกของเกษตรกรจังหวัดในแต่ละด้าน

3. การระบุการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ของ
เกษตรกรจังหวัดตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ใช้วิธีการคิดคำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย
(Weight Mean Score) ของการแสดงออกในการนิเทศงานแต่ละด้าน โดยใช้สูตรตาม
แบบของ Thanupon (1986:44) ดังนี้

$$WMS = \frac{4F_4 + 3F_3 + 2F_2 + F_1}{TNR}$$

WMS = คะแนนเฉลี่ยของการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานของ
เกษตรกรจังหวัด

F_4 = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่เลือกตอบว่า แสดงออกในระดับมาก

F_3 = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่เลือกตอบว่า แสดงออกในระดับปานกลาง

F_2 = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่เลือกตอบว่า แสดงออกในระดับน้อย

F_1 = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่เลือกตอบว่า ไม่แสดงออกในการนิเทศงานเลย

TNR = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

เวลาที่ใช้ในการวิจัย
(Research Duration)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2535
จนถึงเดือน พฤษภาคม 2537 รวมเป็นระยะเวลาที่ใช้ 20 เดือน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัดตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรอำเภอที่ตั้งก่อดอยู่ในสำนักงานเกษตรจังหวัด 8 จังหวัดทั้งหมด รวมจำนวนทั้งสิ้น 91 คน การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายและความเรียงเป็นตอน ๆ ดังต่อไปนี้

ตอน 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

1.1 อายุ

ผลการวิจัยตามตาราง 2 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 39.56 มีอายุระหว่าง 44-49 ปี รองลงมาร้อยละ 30.77 มีอายุระหว่าง 50-55 ปี และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 18.68 มีอายุระหว่าง 38-43 ปี ยังมีผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 10.99 มีอายุมากกว่า 56 ปี ขึ้นไป นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุมากที่สุด 59 ปี มีอายุน้อยที่สุด 38 ปี และผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 48 ปี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.16 เมื่อพิจารณาจากข้อมูลแล้วกล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 48 ปี นั้นเป็นช่วงของชีวิตการทำงานสร้างตัว มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ โดยใช้ดุลพินิจจากประสบการณ์มากกว่าการตัดสินใจตามความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับไนลินทร โหมคำ (2536 : 30) ได้กล่าวไว้

1.2 สถานภาพการสมรส

ผลการศึกษาในตาราง 2 ด้านสถานภาพการสมรส พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก (ร้อยละ 96.70) เป็นผู้ที่สมรสแล้ว รองลงมาร้อยละ 2.20 เป็นโสด และเป็นหม้าย ร้อยละ 1.10 พิจารณาจากผลการวิจัยเห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากสมรสแล้ว เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 48 ปี มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ มีรายได้ที่แน่นอน มีมั่นคง ซึ่งเป็นภาวะของบุคคลที่สมควรมีการสมรสแล้ว

1.3 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาหมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาชั้นสูงสุด ของผู้ให้ข้อมูลที่รับจากการศึกษาในระบบ จากผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 50.55 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 46.15 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนอีกร้อยละ 3.30 มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่ง มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป แม้ว่าการสอบบรรจุเข้ารับราชการครั้งแรกของผู้ให้ข้อมูล กรมส่งเสริมการเกษตรจะ กำหนดวุฒิการศึกษาไว้ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีก็ตาม เหตุที่ผู้ให้ข้อมูลมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้น เนื่องจากได้ศึกษาเพิ่มเติม ภายหลังจากเข้ารับราชการแล้ว ซึ่งเป็นความต้องการของบุคคลที่ต้องการจะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด เพื่อปรับสภาพตนเองให้ทันกับความเจริญหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานที่จะต้องส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่สมบุรณ์ ศัลยาชีวิน (2526 : 3) ได้กล่าวไว้

1.4 ประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรม

ประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรม หมายถึง จำนวนครั้ง (ความถี่) ในการเข้ารับการฝึกอบรมประชุมสัมมนา ประชุมทางวิชาการและดูงานทั้งในและต่างประเทศ ของผู้ให้ข้อมูลในปี พ.ศ. 2535 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 93.40 มีประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรมระหว่าง 1-10 ครั้งต่อปี ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 3.30 มีประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรมระหว่าง 11-20 ครั้งต่อปี

ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 1.10 ได้มีประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรมระหว่าง 31-40 ครั้งต่อปี ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรมเฉลี่ย 6 ครั้งต่อปี ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรมจำนวนมากที่สุด 34 ครั้งต่อปี และมีประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรมจำนวนน้อยที่สุด 3 ครั้งต่อปี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.89 ในการปฏิบัติงานของสำนักเกษตรจังหวัดในแต่ละจังหวัดจะต้องมีการฝึกอบรมวิชาการให้แก่ เกษตรอำเภอ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอทุกคนเดือนละ 1 ครั้ง ในวันประชุมฝึกอบรมประจำเดือน ซึ่งเกษตรอำเภอจะต้องเข้าร่วมประชุมทุกครั้งด้วย แต่จากข้อมูลที่ได้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรมเฉลี่ยเพียง 6 ครั้งต่อปี เมื่อเปรียบเทียบแล้ว ผู้ให้ข้อมูลเข้าประชุมฝึกอบรมน้อยกว่าที่ระบุไว้ เหตุที่ผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมประชุมและฝึกอบรมน้อยกว่าเกณฑ์ปกติ อาจจะเนื่องมาจากได้ให้ผู้ช่วยเกษตรอำเภอเข้าประชุมแทน เพราะติดราชการด้านอื่น

1.5 อายุราชการ

อายุราชการของผู้ให้ข้อมูล หมายถึง จำนวนปีที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับการบรรจุเข้ารับราชการตั้งแต่ต้นจนถึงปี พ.ศ. 2535 จากผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 39.56 มีอายุราชการระหว่าง 19-25 ปี รองลงมาร้อยละ 38.46 มีอายุราชการระหว่าง 26-32 ปี อีกร้อยละ 12.09 มีอายุราชการระหว่าง 12-18 ปี และร้อยละ 9.89 มีอายุราชการระหว่าง 33-39 ปี จากผลการศึกษาผู้ให้ข้อมูลมีอายุราชการเฉลี่ย 25 ปี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.98 สำหรับผู้ให้ข้อมูลมีอายุราชการสูงสุด 39 ปี และมีอายุราชการน้อยสุด 12 ปี ซึ่งมีความแตกต่างกันพอสมควรทั้งนี้อาจจะด้วย ผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุราชการมากขึ้น รับราชการตำแหน่งเกษตรอำเภอมานานตั้งแต่เมื่อแรกตั้งกรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2510 ซึ่งส่วนมากจะโอนสังกัดมาจากกรมการข้าวและกรมกสิกรรม สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุราชการน้อยนั้น เป็นเกษตรอำเภอรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถได้รับการพิจารณาการคัดเลือกให้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารงานส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ จากกรมส่งเสริมการเกษตรมาแล้ว จึงมีผลการปฏิบัติงาน แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเกษตรอำเภอ

1.6 จำนวนครั้งที่ได้รับการนิเทศงาน

จำนวนครั้งที่ได้รับการนิเทศงาน หมายถึงจำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับการนิเทศงานจากเกษตรจังหวัดภายในปี พ.ศ. 2535 จากผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 36.26 ได้รับการนิเทศงาน 11-15 ครั้งต่อปี อีกร้อยละ 34.07 ได้รับการนิเทศงาน 6-10 ครั้งต่อปี ส่วนผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 25.27 ได้รับการนิเทศงาน 1-5 ครั้งต่อปี และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 2.20 ได้รับการนิเทศงาน 16-20 ครั้งต่อปี ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 1.10 ได้รับการนิเทศงาน 21-25 ครั้งต่อปี และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 1.10 ได้รับการนิเทศงาน 26-30 ครั้งต่อปี โดยผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนเฉลี่ยการรับการนิเทศงาน 9 ครั้งต่อปี และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.70 ผู้ให้ข้อมูลได้รับการนิเทศงานจากเกษตรจังหวัดมากที่สุด จำนวน 28 ครั้งต่อปี และได้รับการนิเทศงานน้อยที่สุด จำนวน 1 ครั้งต่อปี แต่กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดให้เกษตรจังหวัดออกนิเทศงานให้แก่ เกษตรอำเภอจำนวน 12 ครั้งต่อปี หากพิจารณาจากข้อมูลแล้ว การที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า เกษตรจังหวัด ได้มีการนิเทศเฉลี่ยจำนวน 9 ครั้งต่อปี ซึ่งจะพบว่า เกษตรจังหวัดได้มีการนิเทศงานแก่ ผู้ให้ข้อมูลน้อยกว่าที่กำหนดไว้ สาเหตุอาจจะเนื่องมาจาก เกษตรจังหวัดได้มอบหมายให้ผู้อื่นไปทำการนิเทศงานแทน หรือเมื่อไปนิเทศงานแล้ว ไม่พบผู้ให้ข้อมูล

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลและสังคม

ลักษณะส่วนบุคคลและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
38 - 43 ปี	17	18.68
44 - 49 ปี	36	39.56
50 - 55 ปี	28	30.77
56 ปีมากกว่า	10	10.99
	91	100.00
	$\bar{x} = 48.40$	$s = 5.16$ R = 38-59

ตาราง 2 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคลและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส		
โสด	2	2.20
หม้าย	1	1.10
สมรสแล้ว	88	96.70
	91	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	42	46.15
ปริญญาตรี	46	50.55
สูงกว่าปริญญาตรี	3	3.30
	91	100.00
ประสบการณ์การประชุมและฝึกอบรม		
1 -10 ครั้งต่อปี	85	93.40
11-20 ครั้งต่อปี	2	2.20
21-30 ครั้งต่อปี	3	3.30
31-40 ครั้งต่อปี	1	1.10
	91	100.00
μ	= 5.67	σ = 5.89
		R = 3-34

ตาราง 2 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคลและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุราชการ		
12-18 ปี	11	12.09
19-25 ปี	36	39.56
26-32 ปี	35	38.46
33-39 ปี	9	9.89
	91	100.00
$\mu = 24.66$	$\sigma = 5.98$	$R = 12-39$
จำนวนครั้งที่ได้รับการนิเทศงาน		
1 - 5 ครั้งต่อปี	23	25.27
6 - 10	31	34.07
11 - 15	33	36.26
16 - 20	2	2.20
21 - 25	1	1.10
26 - 30	1	1.10
	91	100.00
$\mu = 9.20$	$\sigma = 4.70$	$R = 1 - 28$

ตอน 2 การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรจังหวัดใน
จังหวัดภาคเหนือตอนบน

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร
ของเกษตรกรจังหวัด ตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอ ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด
โดยได้กำหนดการศึกษา การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของ
เกษตรกรจังหวัดไว้ 4 ด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตร ด้าน
การเงินและด้านการประชาสัมพันธ์ โดยในแต่ละด้านได้กำหนดข้อความจำนวน 12 ข้อความ
และให้ผู้ให้ข้อมูลกรอกข้อมูลระบุการรับรู้ในแต่ละข้อความ และกำหนดน้ำหนักคะแนนตาม
การรับรู้ดังนี้คือ เกษตรกรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานในระดับมาก เท่ากับ
4 คะแนน มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานในระดับปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน
มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานในระดับน้อยเท่ากับ 2 คะแนน และไม่มีการแสดง
ออกในบทบาทการนิเทศงานเลยเท่ากับ 1 คะแนน

นำคะแนนจากผู้ให้ข้อมูลระบบมา คำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย (Weight Mean
Score) ของแต่ละด้านโดยมีเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ช่วงค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย

ระดับการแสดงออกในการนิเทศงาน

3.26 - 4.00

แสดงออกในการนิเทศงานในระดับมาก

2.51 - 3.25

แสดงออกในการนิเทศงานในระดับปานกลาง

1.76 - 2.50

แสดงออกในการนิเทศงานในระดับน้อย

1.00 - 1.75

ไม่แสดงออกในการให้การนิเทศงานเลย

ผลการศึกษาจะได้นำเสนอในแต่ละด้านดังนี้คือ

2.1 การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานของเกษตรจังหวัดด้านบุคลากร

การนิเทศงานด้านบุคลากร มีความสำคัญเป็นอันดับแรกสำหรับผู้บริหารระดับหัวหน้าหน่วยงาน จำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านบุคลากรของเกษตรจังหวัดตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอหรือผู้ให้ข้อมูล จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 31.87 รับรู้ว่าเกษตรจังหวัดแสดงออกในการนิเทศงานด้านบุคลากรในระดับมาก และผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 43.96 รายงานว่า เกษตรจังหวัด มีการแสดงออกในการนิเทศงานด้านบุคลากรในระดับปานกลาง ส่วนผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 16.48 ระบุว่า เกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในการนิเทศงานในระดับน้อย และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 7.69 ระบุว่าเกษตรจังหวัดไม่มีการแสดงออกในการนิเทศงานเลย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 3 สรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่รับรู้ว่าเกษตรจังหวัดแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านบุคลากรในระดับปานกลาง ตามข้อความที่ระบุถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านบุคลากรของเกษตรจังหวัด (ตามตารางภาคผนวก 1) ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้คือ "ในการออกนิเทศงานของเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัดได้ติดตามไปแนะนำการปฏิบัติงานถึงท้องที่", "ได้จัดฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ทั้งด้านวิชาการและการบริหารงานให้แก่เกษตรกรอำเภอ" "เกษตรจังหวัดได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรอำเภอเข้าพบ เพื่อปรึกษาปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และในเรื่องส่วนตัวด้วย" "เกษตรจังหวัดได้จัดทำเอกสารชี้แจงการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ สำหรับให้เกษตรกรอำเภอใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน", "เกษตรจังหวัดได้พิจารณาย้ายเกษตรกรอำเภอ สับเปลี่ยนตำแหน่งกันภายในจังหวัด โดยยึดหลักความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแต่ละอำเภอ", "เกษตรจังหวัดได้พิจารณาความดีความชอบของเกษตรกรอำเภอตามผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในรอบปี"

การที่เกษตรกรจังหวัดแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้านบุคลากรในระดับ ปานกลางนั้น อาจเนื่องมาจาก เกษตรจังหวัดไม่ได้ไปติดตามแนะนำการปฏิบัติงานได้ถูก อำเภอลำหรับการจัดอบรมด้านวิชาการนั้น เกษตรจังหวัดจัดได้น้อยครั้ง ตามจำนวนของ งบประมาณที่ได้รับจัดสรร และเกษตรกรจังหวัดต้องเดินทางไปราชการต่างจังหวัดบ่อยครั้ง จึงทำให้เกษตรกรอำเภอบทตัวได้น้อย ส่วนเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานนั้น เกษตรจังหวัดได้ยึด ถือตามคู่มือการปฏิบัติงานที่จัดส่งมาจากส่วนกลาง จึงไม่ได้จัดทำขึ้นใหม่เพิ่มเติม ในเรื่อง การโยกย้ายสับเปลี่ยนบุคคลนั้น บางครั้งเกษตรกรจังหวัดก็ปฏิบัติได้ไม่เหมาะสม เนื่องจาก ขาดการศึกษาข้อมูลของบุคลากรเป็นรายบุคคล และการพิจารณาความดีความชอบนั้นในบาง อำเภอก็ไม่มีผลงานที่ดีเด่นออกมาอย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้การพิจารณาคาดเคลื่อนกับ ความเป็นจริงไปบ้าง

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามการรับรู้ต่อการแสดงออกในบทบาทการ นิเทศงานด้านบุคลากรของเกษตรกรจังหวัด

ช่วงค่านำหนักคะแนนเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับการแสดงออก ในบทบาทการนิเทศงาน
3.26 – 4.00	29	31.87	ระดับมาก
1.51 – 3.25	40	43.96	ระดับปานกลาง
1.76 – 2.50	15	16.48	ระดับน้อย
1.00 – 1.75	7	7.69	ไม่มีการแสดงออกเลย

2.2 การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานของเกษตรจังหวัดด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตร

การวางแผนโครงการส่งเสริมการเกษตรนับเป็นหัวใจของการส่งเสริมการเกษตร ที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ตลอดจนต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผน การปฏิบัติงานตามโครงการตลอดจนการประเมินผลโครงการด้วย การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงการแสดงออกในการนิเทศงานด้านโครงการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด ตามการรับรู้ของเกษตรอำเภอหรือผู้ให้ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 5 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 26.37 รับรู้ว่า เกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในการนิเทศงานด้านโครงการส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก และผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าเกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตร ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.45 ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 19.78 รับรู้ว่าเกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตรในระดับน้อย ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 4.40 รายงานว่า เกษตรจังหวัดไม่มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานเลย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 4 สรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่รับรู้ว่าเกษตรจังหวัดแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลาง ตามข้อความที่ระบุถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด (ตามตารางภาคผนวก 2) ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้คือ "ในการจัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัดได้มีส่วนร่วมด้วย", "เกษตรจังหวัดได้รวบรวมข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร แจกจ่ายให้แก่เกษตรอำเภอ เพื่อใช้ในการวางแผนโครงการ", "เกษตรจังหวัดได้ช่วยสนับสนุนประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อของบประมาณมาสนับสนุนโครงการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรอำเภอ", "เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนและประสานงานตามแผนงานโครงการ เพื่อให้ได้ผลดีพร้อมกับช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่", "เกษตรจังหวัดให้ความสนใจ ติดตามให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการอย่างสม่ำเสมอ", "เกษตรจังหวัดได้ออกแบบการประเมินผลโครงการส่งเสริม และวิธีการประเมินผลให้แก่เกษตรอำเภอ", "เกษตรจังหวัดให้ความสำคัญกับรายงานการ

ประเมินผลโครงการของเกษตรอำเภอ โดยนำผลการประเมินไปปรับปรุงงานเสมอ",
 "เกษตรจังหวัดจะพิจารณาความสำเร็จของโครงการส่งเสริม จากผลการประเมินผลโครงการของเกษตรอำเภอสมาเสมอ", "เมื่อโครงการส่งเสริมโครงการใดไม่ประสบผลสำเร็จ เกษตรจังหวัดจะให้โอกาสเกษตรอำเภอปรับปรุงโครงการในโอกาสต่อไป"

การที่เกษตรจังหวัดแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลางนั้น อาจเนื่องมาจาก ในการจัดทำแผนงานโครงการส่งเสริม เกษตรจังหวัดได้มอบให้ผู้ช่วยเกษตรจังหวัดฝ่ายวิชาการและนักวิชาการเกษตร เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทน สำหรับข้อมูลที่ใช้ประกอบในการจัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมได้มีอยู่พร้อมแล้วในแต่ละอำเภอ งบประมาณของแต่ละหน่วยงานที่ได้รับมีจำนวนจำกัด เกษตรจังหวัดจึงไม่สามารถจัดหางบประมาณสนับสนุนได้ การติดตามงานได้มอบให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ เป็นผู้ทำแทน เพราะเกษตรจังหวัดเป็นผู้บริหารนโยบายเท่านั้น มีการประเมินผลงานน้อย เพราะขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถโดยตรง และมีการนำผลประเมินโครงการมาใช้น้อยเพราะมีการประเมินผลโครงการน้อย โครงการไม่ประสบผลสำเร็จมีโอกาสแก้ไขปรับปรุงได้ยาก เกษตรจังหวัดอาจพิจารณาคือ จุดด้อย ความสามารถของเกษตรกรก็เป็นได้

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามการรับรู้ต่อการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตรของ เกษตรจังหวัด

ช่วงค่านำหนักคะแนนเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับการแสดงออก ในบทบาทการนิเทศงาน
3.26 - 4.00	24	26.37	แสดงออกในระดับมาก
2.51 - 3.25	45	49.45	แสดงออกในระดับปานกลาง
1.76 - 2.50	18	19.78	แสดงออกในระดับน้อย
1.00 - 1.75	4	4.40	ไม่มีการแสดงออกเลย

2.3 การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานของเกษตรจังหวัดด้านการเงิน

การบริหารเงินงบประมาณนั้นเป็นสิ่งสำคัญของหน่วยงานมากที่ผู้บริหารงานต้องควบคุมดูแลการใช้จ่ายงบประมาณ ไม่ให้เกิดความผิดพลาดหรือเสียหายขึ้นได้ จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศงานที่ถูกต้องสม่ำเสมอ จึงจะทำให้การปฏิบัติของหน่วยงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงการแสดงออกในการนิเทศงานด้านการเงินของเกษตรจังหวัด ตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอ ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 5 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 32.97 รับรู้ว่าเกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการเงินในระดับมาก และผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 42.86 ระบุว่าเกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการเงินในระดับปานกลางพบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 17.57 รายงานว่าเกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานระดับน้อย และยังมีผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 6.59 ระบุว่าเกษตรจังหวัดไม่มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานเลย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 5 สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ รับรู้ว่าเกษตรจังหวัดแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการเงินในระดับปานกลาง ตามข้อความที่ระบุถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการเงินของเกษตรจังหวัด (ตามตารางภาคผนวก 3) ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้คือ "ในการจัดเตรียมงบประมาณประจำปีเกษตรจังหวัดได้ร่วมกับเกษตรอำเภอจัดเตรียมรายละเอียดของงบประมาณทุกปี", "เกษตรจังหวัดได้เตรียมเอกสารด้านระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณให้เกษตรอำเภอใช้ปฏิบัติ", "เกษตรจังหวัดได้ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ขั้นตอนปฏิบัติด้านงบประมาณตามโครงการให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ", "เมื่อเกษตรอำเภอได้เบิกเงินงบประมาณผิดระเบียบของราชการ เกษตรจังหวัดจะช่วยเหลือหาหนทางแก้ไขให้ถูกต้อง", "เมื่อเกษตรอำเภอได้ของบประมาณเพิ่มเติมในโครงการส่งเสริมการเกษตร เกษตรจังหวัดได้ดำเนินการขอเพิ่มเติมให้ตามความเหมาะสม", "เกษตรจังหวัดได้สรุปผลการปฏิบัติงานด้านการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี พร้อมทั้งแนะนำแก้ไขสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป"

การที่เกษตรกรจังหวัดแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้านการเงินในระดับปานกลางนั้น อาจเนื่องมาจาก เกษตรจังหวัดได้มอบให้ผู้ช่วยเกษตรกรจังหวัดฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่การเงิน ผู้ปฏิบัติโดยตรงในการจัดเตรียมงบประมาณประจำปี เป็นผู้ทำแทนในรายละเอียดต่าง ๆ ส่วนใหญ่ระเบียบการเบิกจ่ายเงินงบประมาณจะได้รับเอกสารจากส่วนกลางได้มอบให้แล้ว ในเรื่องรายละเอียดการปฏิบัติด้านงบประมาณได้มอบให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรง เป็นผู้ทำความเข้าใจแทน เกษตรอำเภอบีกรเงินผิดระเบียบ เกษตรจังหวัดไม่สามารถช่วยเหลือได้โดยตรง อาจจะมีมอบให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นผู้ช่วยเหลือ เกษตรจังหวัดไม่สามารถจะของบประมาณเพิ่มเติมให้ได้ เนื่องจาก ได้รับงบประมาณมาจำกัด เกษตรจังหวัดอาจจะไม่ได้สรุปผลการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ เพราะเป็นเรื่องยุ่งยาก บางครั้ง บางประเด็นไม่สามารถเปิดเผยได้

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามการรับรู้ต่อการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการเงินของเกษตรกรจังหวัด

ช่วงค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับการแสดงออก ในบทบาทการนิเทศงาน
3.26 - 4.00	30	32.97	แสดงออกในระดับมาก
2.51 - 3.25	39	42.86	แสดงออกในระดับปานกลาง
1.76 - 2.50	16	17.58	แสดงออกในระดับน้อย
1.00 - 1.75	6	6.59	ไม่มีการแสดงออกเลย

2.4 การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานของเกษตรจังหวัดด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์เป็นการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน หรือแจ้งข่าวสารด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ ของหน่วยงานจะต้องมีการปฏิบัติที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานตลอดเวลา และเพื่อให้การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานเป็นไปในทางที่ถูกต้อง จะต้องมีการกำหนดแนวทางนโยบายมาจากหัวหน้าหน่วยงานเสมอ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อไป ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาว่าการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานของเกษตรจังหวัดด้านการประชาสัมพันธ์ตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 6 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 28.57 รับรู้ว่าเกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับมาก และผู้ให้ข้อมูล อีก ร้อยละ 47.25 รายงานว่า เกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลาง แต่ยังมีผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 17.58 ระบุว่าเกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับน้อย และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 6.59 ระบุว่าเกษตรจังหวัดไม่มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานเลย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 6 สรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่รับรู้ว่า เกษตรจังหวัดแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ตามข้อความที่ระบุถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการประชาสัมพันธ์ของเกษตรจังหวัด (ตามตารางภาคผนวก 4) ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้คือ "เกษตรจังหวัดได้ชี้แจงแนะนำขอบเขตการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของเกษตรกรอำเภอให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ", "เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนและประสานงานให้เกษตรกรอำเภอได้จัดงาน เพื่อเผยแพร่การปฏิบัติงาน", "เกษตรจังหวัดได้เผยแพร่ผลการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ และบทบาทหน้าที่ของเกษตรจังหวัดทางสื่อมวลชนเป็นประจำ", "เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้มีการประกาศวันเวลาที่เกษตรกรอำเภอจะมีการบริการวิชาการแก่เกษตรกรเสมอ", "เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้เกษตรกรอำเภอ จัดทำเอกสารทางวิชาการไว้แจกจ่ายแก่เกษตรกรทั่วไป", "เกษตรจังหวัดได้มีการจัดการเผยแพร่ข่าวเคลื่อนไหวของเกษตรกรอำเภอ ในการปฏิบัติงานตามโครงการส่งเสริมอยู่เสมอ", "เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้เกษตรกรอำเภอทำการเผยแพร่ข่าวคึกคักนิชมผลการเกษตรให้เกษตรกรได้ทราบเป็นประจำ", "เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้มีการจัดงานวันเกษตรกรขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ",

การที่เกษตรกรจังหวัดแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลางนั้น อาจเนื่องมาจากเกษตรกรจังหวัดได้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่รับทราบหน้าที่ของเกษตรกรอำเภอแล้ว การจัดงานเผยแพร่ผลงานอาจจะทำได้น้อย เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด เกษตรจังหวัดได้มีการเลือกผลงานที่เหมาะสมบาง โครงการออกเผยแพร่ เกษตรอำเภอไม่สามารถกำหนดการวันการปฏิบัติงานที่แน่นอนได้ เกษตรจังหวัดจึงแจ้งให้เกษตรกรทราบได้ยาก สำหรับเอกสารทางวิชาการได้รับบริการจากส่วนกลางจัดส่งให้เป็นประจำอยู่แล้ว เกษตรจังหวัดจึงได้จัดทำน้อย เกษตรอำเภออาจจะมีส่วนที่สามารถเผยแพร่ข่าวได้น้อย ด้านราคาพืชผลการเกษตร ได้มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงดำเนินการแล้ว เช่น สำนักงานพาณิชย์จังหวัด การจัดงานวันเกษตรกรได้รับงบประมาณมาจำกัดให้จัดเพียงแห่งเดียวในแต่ละปีงบประมาณ ต้องพิจารณาถึงความพร้อมหลาย ๆ ด้านด้วย

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามการรับรู้ต่อการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการประชาสัมพันธ์ของเกษตรกรจังหวัด

ช่วงค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับการแสดงออก
3.26 - 4.00	26	28.57	แสดงออกในระดับมาก
2.51 - 3.25	43	47.25	แสดงออกในระดับปานกลาง
1.76 - 2.50	16	17.58	แสดงออกในระดับน้อย
1.00 - 1.75	6	6.59	ไม่มีการแสดงออกเลย

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

(SUMMARY AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

ผู้วิจัยได้ศึกษาการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ของเกษตรกรจังหวัดตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอ ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรอำเภอ ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 91 อำเภอ คือ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 22 อำเภอ จังหวัดลำพูน จำนวน 7 อำเภอ จังหวัดลำปาง จำนวน 13 อำเภอ จังหวัดแพร่ จำนวน 8 อำเภอ จังหวัดน่าน จำนวน 13 อำเภอ จังหวัดพะเยา จำนวน 7 อำเภอ จังหวัดเชียงราย จำนวน 19 อำเภอ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 7 อำเภอ ในระหว่าง วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2536 ถึงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2536 โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

1. เพื่อทราบถึงลักษณะส่วนบุคคลและสังคมของเกษตรกรอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อระบุถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ของเกษตรกรจังหวัด ตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอ

ผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้คือ เกษตรกรอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 91 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอในการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรจังหวัด แบบสอบถามได้นำไป

วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยวิธี หาความสันทภายใน (internal consistency) แบบ สัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha.) ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามตอน 2 เกี่ยวกับการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของ เกษตรจังหวัดตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอทราว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.96

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลและสังคม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่มีอายุระหว่าง 44-49 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 48 ปี ผู้ให้ข้อมูลครึ่งหนึ่งมีระดับการศึกษาอยู่ในชั้นตั้งแต่ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป นอกจากนั้นมีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการประชุมและฝึกอบรมดูงาน เฉลี่ย 6 ครั้งต่อปี ผู้ให้ข้อมูลมีอายุราชการโดยเฉลี่ย 25 ปี และได้รับการนิเทศงานจาก เกษตรจังหวัดเฉลี่ย 9 ครั้งต่อปี นอกจากนั้นพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้สมรสแล้ว

2. การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัด ตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านพัฒนา โครงการส่งเสริมการเกษตร ด้านการเงิน และด้านการประชาสัมพันธ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านบุคลากร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 31.8 รับรู้ว่า เกษตรจังหวัด มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านบุคลากรในระดับมาก ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 43.96 ระบุว่า เกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านบุคลากร ในระดับปานกลาง และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 16.48 รับรู้ว่าเกษตรจังหวัดแสดงออกในบทบาท การนิเทศงานด้านบุคลากรในระดับน้อย ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 7.69 ระบุว่าเกษตรจังหวัด ไม่มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านบุคลากรเลย

2. ด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตรผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 26.37 ระบุว่า เกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านพัฒนา

นิเทศงานด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตรในระดับน้อย ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 4.40
 ระบุว่า เกษตรจังหวัดไม่มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านพัฒนาโครงการส่งเสริม
 การเกษตรเลย

3. ด้านการเงินผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 39.97 ยอมรับ
 ว่าเกษตรจังหวัด มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการเงินในระดับมาก ผู้ให้
 ข้อมูลร้อยละ 42.86 ระบุว่า เกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้าน
 การเงินในระดับปานกลาง และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 17.58 ระบุว่าเกษตรจังหวัดมีการแสดง
 ออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการเงินในระดับน้อย ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 6.59 ระบุว่า
 เกษตรจังหวัดไม่มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการเงินเลย

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 28.57
 ระบุว่าเกษตรจังหวัด มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับ
 มาก ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 47.25 ระบุว่าเกษตรจังหวัดมีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศ
 งานด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 17.58 ระบุว่า เกษตร
 จังหวัด แสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการประชาสัมพันธ์น้อย ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ
 6.59 ยอมรับว่า เกษตรจังหวัดไม่มีการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้านการประชา
 สัมพันธ์เลย

ข้อเสนอแนะ

(Recommendations)

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริม
 การเกษตรของเกษตรจังหวัดตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน
 จึงขอเสนอแนะเกษตรจังหวัดในภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด เพื่อจะได้นำไปพิจารณาปรับ
 ปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน และวิธีปฏิบัติงานด้านการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรดังต่อไปนี้

1. การนิเทศงานของเกษตรจังหวัดในด้านบุคลากร เกษตรจังหวัดควรจะมีการประชุมเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องแล้วกำหนดเกณฑ์ที่ทุกๆ ฝ่ายยอมรับสำหรับใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของเกษตรอำเภอและเจ้าหน้าที่อื่น เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการบริหารงานบุคคลให้ได้ผลดีต่อไป

2. การนิเทศงานของเกษตรจังหวัดด้านพัฒนาโครงการส่งเสริมการเกษตร เกษตรจังหวัดควรจะต้องหาวิธีการที่จะเข้าไปช่วยเหลือแก่เกษตรอำเภอที่มีโครงการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญและมีความยากลำบากในการปฏิบัติงาน โดยที่เกษตรอำเภอไม่เกิดความเข้าใจผิดว่า เกษตรจังหวัดเข้าไปแทรกแซงก้าวก่ายในการปฏิบัติงาน

3. การนิเทศงานของเกษตรจังหวัดด้านการเงิน เกษตรจังหวัดควรจะต้องสนใจให้การสนับสนุนทางการเงินงบประมาณ มาสนับสนุนในโครงการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรอำเภอที่ได้รับงบประมาณ ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน เช่น การขอสนับสนุนจากต้นสังกัด คือ กรมส่งเสริมการเกษตรหรือจากองค์กรอื่น ๆ

4. การนิเทศงานของเกษตรจังหวัดด้านการประชาสัมพันธ์ เกษตรจังหวัดควรจะพิจารณาหาวิธีการที่จะเพิ่มขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเกษตรอำเภอ ที่มีผลงานดีเด่น เช่น อาจจะมีรางวัลเชิดชูเกียรติให้นอกเหนือจากบำเหน็จพิเศษที่ราชการได้ให้แล้วแก่เกษตรอำเภอผู้มีผลงานดีเด่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรจังหวัดตามการรับรู้ของเกษตรอำเภอใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรจะขยายพื้นที่การวิจัยออกไปให้ครอบคลุมทุกภาคของประเทศ จะทำให้งานวิจัยมีประโยชน์ต่อการส่งเสริมการเกษตรมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดตามการรับรู้ของเกษตรอำเภอเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรในระดับต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองการเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมการเกษตร. 2521. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม ณ จังหวัดอุบลราชธานี : เอกสารโรเนียว

กองการเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมการเกษตร. 2534. รายงานโครงสร้างแผนอัตรากำลัง : เอกสารโรเนียว

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2536. การปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร : กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.

คณะอาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา. 2527. จิตวิทยาทั่วไป. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

งามนิต ธรรมทัศน์. 2532. การรับรู้ของเกษตรกรที่มีต่องานส่งเสริมการเลี้ยงโคนม-ของสหกรณ์โคนม เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้. เชียงใหม่.

จำเนียร ช่างโชติ. 2532. (พิมพ์ครั้งที่ 7). : จิตวิทยาการรับรู้และการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธรรมบุญ ศิริพันธ์. 2530. ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์ต่อการแสดงบทบาทในการสื่อสารของเกษตรกรตำบลในจังหวัดน่าน. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

นที ชลิตทอง. 2526. (พิมพ์ครั้งที่ 2). "บทบาทของการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร".

เอกสารการสอนชุดวิชา การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรและการสร้างผู้นำเกษตรกร.

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นำชัย ทนผล. 2529. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

บุญสม วราเอกศิริ. 2529. ส่งเสริมการเกษตรหลักและวิธีการ. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

ปัญญา หิรัญรัมย์. 2526. (พิมพ์ครั้งที่ 2). "แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร". เอกสารการสอนชุดวิชา การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรและการสร้างผู้นำเกษตรกร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประหยัด มโนพะเล้า. 2535. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเกษตรกรอำเภอตามความต้องการของข้าราชการผู้ได้บังคับบัญชาในจังหวัดลำพูน. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

ประคอง กรรณสูตร. 2525. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล.

พงษ์ศักดิ์ อังกลิทธิ์. 2531. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

ภิญโญ สาร. 2520. หลักการบริหารการศึกษา : กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ไทย-วัฒนาพานิช.

สมบุรณ์ ศาสยาวิชิต. 2526. จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. เชียงใหม่ : ลานนาการพิมพ์

สมยศ สุวิทยาภรณ์. 2534. บทบาทการบริหารโครงการของนักวิชาการเกษตร ประจำสำนักงานเกษตรจังหวัดในภาคใต้. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

สินทร ไหมคำ. 2536. การแสดงผลออกในการบริหารงานของเกษตรอำเภอตามการรับรู้ของผู้บริหารงานส่งเสริมการเกษตร ระดับจังหวัดและเกษตรตำบลในจังหวัดน่าน. เชียงใหม่ : ปัญหานิเทศ ปริญญาโท, ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

สุชา จันทรเอม. 2531. (พิมพ์ครั้งที่ 5). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์

สุรินทร์ ชนะทอง. 2535. การแสดงผลออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรอำเภอ ตามการรับรู้ของเกษตรตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน. 2535. รายละเอียดเบื้องต้นของหน่วยงาน : แอกลีวไรเนียว.

สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือเชียงใหม่. 2535. อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
การเกษตรประจำจังหวัดในภาคเหนือ. เชียงใหม่ : สำนักงานส่งเสริมการเกษตร-

Wolman B. 1973. Dictionary of Behavioral Science. New York : Van
 Nostrand Reinhold Company.

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

เรื่อง

การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรจังหวัด
ตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอโน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกษตรกรอำเภอโน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อ
ประเมิน "การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรจังหวัดตามการรับ
รู้ของเกษตรกรอำเภอโน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน" เป็นงานวิจัยปัญหาพิเศษระดับปริญญาโท
สาขาสังเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

แบบสอบถามทั้งหมด 2 ตอน ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย / หรือเติมคำ
ลงในแต่ละข้อคำถามตามความเป็นจริง (คำตอบทุกคำตอบจะเก็บเป็นความลับสำหรับใช้ในการ
วิจัยเท่านั้น)

การแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรจังหวัด

ตามการรับรู้ของเกษตรกรอำเภอ ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

โปรดกาเครื่องหมาย/ลงในข้อที่มีวงเล็บ () และเติมข้อความหรือตัวเลขในข้อที่มีช่องว่าง

เลขที่แบบสอบถาม..... 1-3

สังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัด.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลและสังคมของผู้ให้ข้อมูล

1. ท่านมีอายุ.....ปี (เศษมากรกว่า 6 เดือน คิดเป็นหนึ่งปี) 4-5

2. สถานภาพการสมรส 6

() โสด

() สมรสแล้ว

() เป็นหม้าย

() อื่นๆ ระบุ.....

3. ระดับการศึกษา ในระบบของท่าน 7

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

4. ท่านได้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา การประชุมวิชาการ และดูงานทั้งในและต่างประเทศในปี พ.ศ. 2535 รวมจำนวน.....ครั้ง () () 8-9
5. ระยะเวลาที่ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตั้งแต่เข้ารับราชการวันแรกจนถึงปัจจุบัน รวมจำนวนปี (เศษเดือนมากกว่า 6 เดือน ให้คิดเป็นหนึ่งปี) () () 10-11
6. ท่านได้รับการนิเทศงานด้านส่งเสริมการเกษตร และงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้พื้นที่จากเกษตรจังหวัดในปี พ.ศ. 2535 จำนวน.....ครั้ง () () 12-13
7. ท่านได้รับเงินเดือนในอัตราเดือนละ.....บาท (ตั้งแต่ 1 ต.ร.35) () () () () 14-18

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ในการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ที่เกษตรจังหวัดได้แสดงออก
 ในบทบาทการนิเทศงานทั้ง 4 ด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านโครงการส่งเสริมการเกษตร
 ด้านการเงิน และด้านการประชาสัมพันธ์ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลในสภาพที่เป็น
 จริง โดยให้ท่านเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนน ที่ท่านคิดว่เกษตรจังหวัดได้
 แสดงออกหรือได้ปฏิบัติในแต่ละข้อความ ทุกข้อ โดยมีความหมายดังนี้

การแสดงออกในการนิเทศงานระดับมาก

หมายถึง เกษตรจังหวัดได้ปฏิบัติในข้อความนั้นทุก
 ครั้ง (12 ครั้งในรอบ 1 ปี) เมื่อเทียบกับที่ระบุ
 ไว้ในแผนการนิเทศ โดยมีความถี่เท่ากับ 4

การแสดงออกในการนิเทศงานระดับปานกลาง

หมายถึง เกษตรจังหวัดได้ปฏิบัติในข้อความนั้นไม่
 ทุกครั้ง แต่มีจำนวนในการปฏิบัติเกินครึ่งหนึ่งเมื่อ
 เทียบกับจำนวนครั้งที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศงาน
 มีความถี่เท่ากับ 3

การแสดงออกในการนิเทศงานระดับน้อย

หมายถึง เกษตรจังหวัดได้ปฏิบัติในข้อความนั้นไม่
 ทุกครั้ง เมื่อเทียบกับจำนวนครั้งที่ระบุไว้ในแผน
 การนิเทศงาน ให้มีความถี่เท่ากับ 2

ไม่แสดงออกในการนิเทศงาน

หมายถึง เกษตรจังหวัดไม่ได้ปฏิบัติตามข้อความนั้น
 เลยแม้สักครั้งเดียว โดยให้มีความถี่เท่ากับ 1

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลในบทบาท การนิเทศงานของเกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
	1. บทบาทด้านบุคลากร				
1.	เกษตรจังหวัดได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงเรื่อง การบริหารงานราชการให้แก่เกษตรอำเภอ				19 ()
2.	เกษตรจังหวัดได้จัดให้มีการประชุมเพื่อนำงาน และแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของเกษตรอำเภอ				20 ()
3.	ในการออกนิเทศงานของเกษตรอำเภอเกษตร จังหวัดได้ติดตามไปแนะนำการปฏิบัติงานถึง ท้องที่				21 ()
4.	เกษตรจังหวัด ได้ให้ความสนับสนุนและอนุมัติ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการออกไปปฏิบัติงาน ของเกษตรอำเภอ				22 ()
5.	เกษตรจังหวัดได้ใช้วิธีการนิเทศงานแบบตัวต่อ ตัว เมื่อเกษตรอำเภอประสบปัญหา				23 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลออกในบทบาท การนิเทศงานของเกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
6.	เกษตรจังหวัดได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรอำเภอได้แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานและช่วยชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ โดยจัดประชุมทุกเดือน				24 ()
7.	เกษตรจังหวัด ได้จัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มเติ่มความรู้ทั้งด้านวิชาการและการบริหารงานให้แก่เกษตรกรอำเภอ				25 ()
8.	เกษตรจังหวัดเปิดโอกาสให้เกษตรกรอำเภอเข้าพบเพื่อปรึกษาปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและในเรื่องส่วนตัวด้วย				26 ()
9.	เกษตรจังหวัดได้จัดทำแบบประเมินการปฏิบัติงานมอบให้เกษตรกรอำเภอไปประเมินผลตัวเอง				27 ()
10.	เกษตรจังหวัดได้จัดทำเอกสารชี้แจงการปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ สำหรับให้เกษตรกรอำเภอใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน				28 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลงานในบทบาท การดำเนินงานของ เกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
11.	เกษตรจังหวัดได้พิจารณาย้ายเกษตรอำเภอกลับ เปลี่ยนตำแหน่งกันภายในจังหวัด โดยยึดหลัก ความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับกับ สภาพพื้นที่ของแต่ละอำเภอ				29 ()
12.	เกษตรจังหวัดได้พิจารณาคำขอความชอบของ เกษตรอำเภอตามผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ใน รอบปี				30 ()
2. บทบาทด้านโครงการส่งเสริม					
1.	ในการจัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมการ เกษตรของเกษตรอำเภอเกษตรจังหวัดได้มี ส่วนร่วมด้วย				31 ()
2.	เกษตรจังหวัดได้รวบรวมข้อมูลและสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตรแจกจ่าย ให้แก่เกษตรอำเภอเพื่อใช้ในการวางแผน โครงการ				32 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลงานในบทบาท การนิเทศงานของเกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
3.	เกษตรจังหวัด ได้สนับสนุนประสานงานกับ หน่วยเหนือเพื่อพิจารณาให้อนุมัติโครงการส่งเสริม ของ เกษตรอำเภออย่างเต็มความ สามารถ				33 ()
4.	เกษตรจังหวัดได้ช่วยสนับสนุนประสานงาน กับ หน่วยงานอื่น เพื่อของบประมาณมาสนับสนุน โครงการส่งเสริมการเกษตรของ เกษตร อำเภอ				34 ()
5.	เกษตรจังหวัดได้สนับสนุน และประสานงาน ตามแผนงานโครงการ เพื่อให้ได้ผลดีร่วมกับ ช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่				35 ()
6.	เกษตรจังหวัดได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรอำเภอ เข้าพบได้ตลอดเวลาเพื่อปรึกษาการดำเนิน งานตามแผนงานโครงการส่งเสริมการเกษตร				36 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลออกในบทบาท การนิเทศงานของ เกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
7.	เกษตรจังหวัดให้ความสนใจติดตามให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการอย่างสม่ำเสมอ				37 ()
8.	เกษตรจังหวัดได้ออกแบบการประเมินผลโครงการส่งเสริมและวิธีการประเมินผลให้แก่เกษตรอำเภอ				38 ()
9.	เกษตรจังหวัดให้ความสำคัญกับรายงานการประเมินผลโครงการส่งเสริมของเกษตรอำเภอ โดยนำผลการประเมินไปปรับปรุงงานเสมอ				39 ()
10.	เกษตรจังหวัดจะพิจารณาความสำเร็จของโครงการส่งเสริมจากผลการประเมินผลโครงการของเกษตรอำเภอสม่ำเสมอ				40 ()
11.	เมื่อโครงการส่งเสริมโครงการใดไม่ประสบผลสำเร็จ เกษตรจังหวัดจะให้โอกาสเกษตรอำเภอปรับปรุงโครงการในโอกาสต่อไป				41 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลงานในบทบาท การนิเทศงานของ เกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
12.	เมื่อโครงการส่งเสริมโครงการใดมีความยาก ลำบากในการดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จ เกษตรจังหวัดจะเข้ามาช่วยดำเนินการ เสมอ				42 ()
	3. ด้านการเงิน				
1.	ในการจัดเตรียมงบประมาณประจำปี เกษตร จังหวัดได้ร่วมกับเกษตรอำเภอจัดเตรียมราย ละเอียดของงบประมาณทุกปี				43 ()
2.	เกษตรจังหวัดได้เตรียมเอกสารด้านระเบียบ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณให้เกษตรอำเภอ ใช้ปฏิบัติ				44 ()
3.	เกษตรจังหวัดได้ประชุมชี้แจงงบประมาณที่ได้ รับมาในแต่ละปีให้เกษตรอำเภอได้รับทราบ ทั้งหมด				45 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลงานในบทบาท การดำเนินงานของเกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
4.	เกษตรจังหวัดได้จัดให้มีประชุมชี้แจงทำความเข้าใจขั้นตอนที่ปฏิบัติงานงบประมาณตามโครงการให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ				46 ()
5.	เมื่อเกษตรอำเภอได้เบิกเงินงบประมาณผิดระเบียบของราชการเกษตรจังหวัดจะช่วยเหลือหาหนทางแก้ไขให้ถูกต้อง				47 ()
6.	เกษตรจังหวัดจะไม่เข้าไปก้าวก่ายในการบริหารงานงบประมาณที่เกษตรอำเภอได้รับอนุมัติตามโครงการนั้นแล้ว				48 ()
7.	เกษตรจังหวัดจะให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่เกษตรอำเภอในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ดำเนินงานตามโครงการส่งเสริม				49 ()
8.	เมื่อเกษตรอำเภอได้ของบประมาณเพิ่มเติมในโครงการส่งเสริมการเกษตรเกษตรจังหวัดได้ดำเนินการขอเพิ่มเติมให้ตามความเหมาะสม				50 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลงานในบทบาท การนิเทศงานของ เกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
9.	เกษตรจังหวัดได้จัดหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกราชการมาสนับสนุนโครงการส่งเสริมที่เกษตรอำเภอปฏิบัติงานรับผิดชอบอยู่				51 ()
10.	ในกรณีการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมการเกษตรที่มีงบประมาณไม่เพียงพอ เกษตรจังหวัดได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณจากส่วนอื่นให้ดำเนินการ				52 ()
11.	เกษตรจังหวัดได้ติดตามกำกับให้เกษตรอำเภอได้เบิกจ่ายเงินงบประมาณตามโครงการให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ				53 ()
12.	เกษตรจังหวัดได้สรุปผลการปฏิบัติงานด้านการเบิกจ่ายเงินงบประมาณประจำปี พร้อมทั้งแนะนำแก้ไขสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป				54 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลงานในบทบาท การนิเทศงานของ เกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
	4. <u>บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์</u>				
1.	เกษตรจังหวัดได้นำนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรมาชี้แจงให้เกษตรอำเภอได้ทราบทุกระยะ				55 ()
2.	เกษตรจังหวัดได้ชี้แจงแนะนำขอบเขตการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของเกษตรอำเภอให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ				56 ()
3.	เกษตรจังหวัดได้ประกาศให้ประชาชนในท้องที่ได้รับทราบกำหนดการปฏิบัติงานของ เกษตรอำเภอไว้ล่วงหน้า				57 ()
4.	เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนและประสานงานให้เกษตรอำเภอได้จัดงานเพื่อเผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน				58 ()
5.	เกษตรจังหวัดได้จัดให้มีพิธีการมอบรางวัลเพื่อเป็นเกียรติแก่เกษตรอำเภอผู้มีผลงานดีเด่นอย่างสมเกียรติ				59 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลงานในบทบาท การดำเนินงานของ เกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
6.	เกษตรจังหวัด ได้จัดให้มีป้ายสำหรับติดประกาศ ข่าวสาร ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ในสำนักงาน เพื่อให้ผู้สนใจได้รับทราบอย่างทั่วถึง				60 ()
7.	เกษตรจังหวัด ได้เผยแพร่ผลการปฏิบัติงานตาม โครงการต่างๆ และบทบาทหน้าที่ของ เกษตร จังหวัดทางสื่อมวลชนเป็นประจำ				61 ()
8.	เกษตรจังหวัด ได้สนับสนุน ให้มีการประกาศ กำหนดวันเวลาที่เกษตรอำเภอจะมีการบริการ วิชาการให้แก่เกษตรกรเสมอ				62 ()
9.	เกษตรจังหวัด ได้สนับสนุน ให้เกษตรอำเภอจัด ทำเอกสารทางวิชาการไว้แจกจ่ายแก่ เกษตรกรทั่วไป				63 ()
10.	เกษตรจังหวัด ได้จัดให้มีการเผยแพร่ข่าว เคลื่อนไหวของเกษตรอำเภอในการปฏิบัติงาน ตามโครงการส่งเสริมอยู่เสมอ				64 ()

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการแสดงผลออกในบทบาท การนิเทศงานของเกษตรจังหวัด			
		(4)	(3)	(2)	(1)
11.	เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้เกษตรกรอำเภอทำ การเผยแพร่ข่าวด้านพืชผลการเกษตรกรได้ ทราบเป็นประจำ				65 ()
12.	เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้มีการจัดงานวัน เกษตรชนในพื้นที่ต่างๆ				66 ()

ภาคผนวก ข.

ตารางภาคผนวก

ตาราง ภาคผนวก 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความเกี่ยวกับการแสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านบุคลากรของ เกษตรจังหวัดตาม การการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล (N = 91)

ข้อความ	ค่าน้ำหนักคะแนน เฉลี่ย (WMS)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1. เกษตรจังหวัด ได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงเรื่องการบริหารงานราชการให้แก่เกษตรกรอำเภอ	3.63	0.57
2. เกษตรจังหวัด ได้จัดให้มีการประชุม เพื่อทบทวนและแก้ปัญหการปฏิบัติงานของเกษตรกรอำเภอ	3.40	0.67
3. ในการออกนิเทศงานของเกษตรกรอำเภอ เกษตรจังหวัดได้ติดตามไปแนะนำการปฏิบัติงานถึงท้องที่	2.53	0.79
4. เกษตรจังหวัด ได้ให้ความสนับสนุนและอนุมัติค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการออกไปปฏิบัติงานของเกษตรกรอำเภอ	3.48	0.62
5. เกษตรจังหวัด ได้ใช้วิธีการนิเทศงานแบบตัวต่อตัวเมื่อเกษตรกรอำเภอประสบปัญหา	3.48	0.62

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าน้ำหนักคะแนน เฉลี่ย (WMS)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
6. เกษตรจังหวัดได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรอำเภอ ได้แสดง ความคิดเป็นในการปฏิบัติงานและช่วยชี้แนะแนวทางแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยจัดประชุมทุกเดือน	3.39	0.71
7. ได้จัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ และการบริหารงานให้แก่เกษตรกรอำเภอ	2.85	0.76
8. เกษตรจังหวัดได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรอำเภอเข้าพบ เพื่อ ปรึกษาปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและในเรื่อง ส่วนตัวด้วย	3.25	0.74
9. เกษตรจังหวัดได้จัดทำแบบประเมินผลการปฏิบัติงานมอบให้ เกษตรกรอำเภอไปประเมินผลตัวเอง	2.35	1.04
10. เกษตรจังหวัดได้จัดทำเอกสารชี้แจง การปฏิบัติงาน ตามโครงการต่าง ๆ สำหรับให้เกษตรกรอำเภอใช้เป็น แนวทางในการดำเนินงาน	3.22	0.76
11. เกษตรจังหวัดได้พิจารณาย้ายเกษตรกรอำเภอปรับเปลี่ยน ตำแหน่งกันภายในจังหวัด โดยยึดหลักความรู้ความ สามารถที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแต่ละอำเภอ	2.56	0.97

12. เกษตรจังหวัดได้พิจารณาความดีความชอบ ของเกษตร

อำเภอตามผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในรอบปี

2.85

0.82

ตาราง ภาคผนวก 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความเกี่ยวกับการ
แสดงออกในบทบาทการนิเทศงาน ด้านโครงการส่งเสริมของเกษตร
จังหวัด ตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล (N = 91)

ข้อความ	ค่าน้ำหนักคะแนน เฉลี่ย (WMS)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1. ในการจัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ของเกษตรอำเภอเกษตรจังหวัดได้มีส่วนร่วมด้วย	3.11	0.81
2. เกษตรจังหวัดได้รวบรวมข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตรแจกจ่ายให้แก่ เกษตรอำเภอเพื่อใช้ในการวางแผนโครงการ	3.14	0.71
3. เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนประสานงานกับหน่วยเหนือ เพื่อ พิจารณาให้อนุมัติโครงการส่งเสริมของเกษตรอำเภอ อย่างเต็มความสามารถ	3.29	0.70
4. เกษตรจังหวัดได้ช่วยสนับสนุนประสานงานกับหน่วย งานอื่น เพื่อของบประมาณมาสนับสนุนโครงการ ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรอำเภอ	2.93	0.71
5. เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนและประสานงานตามแผนงาน โครงการเพื่อให้ได้ผลดีพร้อมกับช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น อย่างเต็มที่	3.04	0.68

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าน้ำหนักคะแนน	ค่าเบี่ยงเบน
เฉลี่ย (WMS)	มาตรฐาน (S.D.)	
6. เกษตรจังหวัดได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรอำเภอเข้าพบ ได้ตลอดเวลา เพื่อปรึกษาการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการส่งเสริมการเกษตร	3.45	0.70
7. เกษตรจังหวัดให้ความสนใจติดตามให้การสนับสนุนในการ ปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการอย่างสม่ำเสมอ	3.13	0.62
8. เกษตรจังหวัดได้ออกแบบการประเมินผลโครงการส่งเสริม และวิธีการประเมินผลให้แก่เกษตรกรอำเภอ	2.68	0.73
9. เกษตรจังหวัดให้ความสำคัญกับรายงานการประเมินผล โครงการส่งเสริมของเกษตรกรอำเภอ โดยนำผลการ ประเมินไปปรับปรุงงานเสมอ	2.85	0.80
10. เกษตรจังหวัดจะพิจารณาความสำเร็จของโครงการส่งเสริม จากผลการประเมินผลโครงการของเกษตรกรอำเภอสม่ำเสมอ	2.78	0.81
11. เมื่อโครงการส่งเสริมโครงการใดไม่ประสบผลสำเร็จ เกษตรจังหวัดจะให้โอกาสเกษตรกรอำเภอปรับปรุงโครงการ ในโอกาสต่อไป	2.82	0.80

12. เมื่อโครงการส่งเสริมโครงการใดมีความยากลำบากในการดำเนิน

งานให้เป็นผลสำเร็จเกษตรจังหวัดจะเข้ามาช่วยดำเนินการ

เองเสมอ

2.50

0.87

ตารางภาคผนวก 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความเกี่ยวกับการ
แสดงออกในบทบาทการนิเทศงานด้านการเงินของ เกษตรจังหวัดตาม
การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล (N = 91)

ข้อความ	ค่าน้ำหนักคะแนน เฉลี่ย (WMS)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1. ในการจัดเตรียมงบประมาณประจำปีเกษตรจังหวัดไม่รวม กับเกษตรอำเภอจัดเตรียมรายละเอียดของงบประมาณทุกปี	3.20	0.86
2. เกษตรจังหวัดได้เตรียมเอกสารด้านระเบียบการเบิก จ่ายเงินงบประมาณให้เกษตรอำเภอใช้ปฏิบัติ	3.04	0.79
3. เกษตรจังหวัดได้ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจขั้นตอนที่ ปฏิบัติด้านงบประมาณตามโครงการให้ถูกต้องตาม ระเบียบราชการ	3.07	0.93
4. เกษตรจังหวัดได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ขั้นตอนที่ปฏิบัติด้านงบประมาณตามโครงการให้ถูกต้องตาม ระเบียบราชการ	3.34	0.64
5. เมื่อเกษตรอำเภอได้เบิกเงินงบประมาณผิดระเบียบของ ราชการ เกษตรจังหวัดจะช่วยเหลือหาหนทางแก้ไขให้ถูกต้อง	2.93	0.80
6. เกษตรจังหวัดจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องในการบริหารงาน งบประมาณเกษตรอำเภอได้รับอนุมัติจากโครงการนั้นแล้ว	3.36	0.78

ตารางภาคผนวก 3 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าน้ำหนักคะแนน	ค่าเบี่ยงเบน
เฉลี่ย (WMS)	มาตรฐาน (S.D.)	
7. เกษตรจังหวัดจะให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่เกษตรกรอำเภอในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ดำเนินงานตามโครงการส่งเสริม	3.43	0.62
8. เมื่อเกษตรกรอำเภอได้งบประมาณเพิ่มเติมในโครงการส่งเสริมการเกษตรเกษตรจังหวัดได้ดำเนินการขอเพิ่มเติมให้ตามความเหมาะสม	2.90	0.86
9. เกษตรจังหวัดได้จัดหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกราชการมาสนับสนุนโครงการส่งเสริมที่เกษตรกรอำเภอปฏิบัติงานรับผิดชอบอยู่	2.26	0.87
10. ในกรณีที่ดำเนินการตามโครงการส่งเสริมการเกษตรที่งบประมาณไม่เพียงพอ เกษตรจังหวัดได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณจากส่วนอื่นให้ดำเนินการ	2.31	0.94
11. เกษตรจังหวัดได้ติดตามกำกับให้เกษตรกรอำเภอได้เบิกจ่ายงบประมาณตามโครงการให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ	3.52	0.55
12. เกษตรจังหวัดได้สรุปผลการปฏิบัติการด้านการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี พร้อมทั้งแนะนำแก้ไขสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป	2.90	0.80

ตารางภาคผนวก 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความเกี่ยวกับการ
แสดงออกในบทบาทงานด้านการประชาสัมพันธ์ของเกษตรจังหวัดตาม
การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล

ข้อความ	ค่าน้ำหนักคะแนน เฉลี่ย (WMS)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1. เกษตรจังหวัดได้นำนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ของกรมส่งเสริมการเกษตร มาชี้แจงให้เกษตรอำเภอ ทราบทุกกระยะ	3.60	0.56
2. เกษตรจังหวัดได้ชี้แจงแนะนำขอบเขตการปฏิบัติงานตาม หน้าที่ของ เกษตรอำเภอ ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ	2.92	0.81
3. เกษตรจังหวัดได้ประกาศให้ประชาชนในท้องที่ให้ทราบ การปฏิบัติงานของเกษตรอำเภอไว้ล่วงหน้า	2.46	0.86
4. เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนและประสานงานให้เกษตรอำเภอ ได้จัดงานเพื่อเผยแพร่การปฏิบัติงาน	3.10	0.60
5. เกษตรจังหวัดได้จัดให้มีพิธีการมอบรางวัลเพื่อเป็นเกียรติ แก่เกษตรอำเภอผู้มีผลงานดีเด่นอย่างสมเกียรติ	2.46	1.01
6. เกษตรจังหวัดได้จัดให้มีป้ายสำหรับติดประกาศข่าวสาร ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในสำนักงาน เพื่อให้ผู้สนใจได้ รับทราบอย่างทั่วถึง	3.44	0.60

ตารางภาคผนวก 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าน้ำหนักคะแนน ค่าเบี่ยงเบน	
	เฉลี่ย (WMS)	มาตรฐาน (S.D.)
7. เกษตรจังหวัดได้เผยแพร่ผลการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ และบทบาทหน้าที่ของ เกษตรจังหวัดทางสื่อมวลชนเป็นประจำ	3.08	0.70
8. เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้มีการประกาศกำหนดวันเวลาที่ เกษตรอำเภอจะมีการบริการวิชาการแก่เกษตรกรเสมอ	2.63	0.93
9. เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้ เกษตรอำเภอจัดทำเอกสาร หรือวิชาการไว้แจกจ่ายแก่เกษตรกรทั่วไป	3.04	0.77
10. เกษตรจังหวัดได้มีการจัดการเผยแพร่ข่าวเคลื่อนไหวของ เกษตรอำเภอในการปฏิบัติงานตามโครงการส่งเสริมอยู่เสมอ	2.81	0.76
11. เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้ เกษตรอำเภอทำการเผยแพร่ข่าว ด้านนิชมผลการเกษตรให้ เกษตรกรได้ทราบเป็นประจำ	3.06	0.74
12. เกษตรจังหวัดได้สนับสนุนให้มีการจัดงานวันเกษตรกรขึ้น ในพื้นที่ต่าง ๆ	3.13	0.86

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ สกุล

: ว่าที่ ร.ต.อภิชาติ กลิ่นตะเภา

วัน เดือน ปีเกิด

: 11 มิถุนายน พ.ศ. 2488

จังหวัดที่เกิด

: เชียงใหม่

วุฒิการศึกษา

- : - มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.6) โรงเรียนอุตรดิตถ์ อำเภอเมือง
อุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ 2504
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาเกษตรกรรม วิทยาลัย
เกษตรกรรมเชียงใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 2509
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาเกษตรกรรม วิทยาลัย
เกษตรกรรมเชียงใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2511
- วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2513
- เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ทษ.ม.) สาขาส่งเสริมการ
เกษตรสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ 2537

ประวัติการทำงาน : - หัวหน้าหน่วยสืบเชื้อจังหวัดตาก อ.ก.ส. สำนักรักษาแพช
ก้านแพช 2514-2516

- เกษตรอำเภอศรี อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน 2516-2518

- วิทยากรโท ประจำสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย อำเภอ
เมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 2518-2526

- ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด ฝ่ายวิชาการ จังหวัดเชียงราย สำนักงาน
เกษตรจังหวัดเชียงราย 2526-2531

- ผู้ช่วยเกษตรจังหวัดฝ่ายวิชาการ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงาน
เกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ 2531-2533

- ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด ฝ่ายวิชาการ จังหวัดพะเยา สำนักงาน
เกษตร จังหวัดพะเยา 2533-2534

- ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด ฝ่ายวิชาการ จังหวัดน่าน สำนักงานเกษตร
จังหวัดน่าน 2534 -

ผลงานทางวิชาการ : - ปัญหาพิเศษเรื่อง "การส่งออกในบทบาทการนิเทศงานส่งเสริม
การเกษตรของเกษตรจังหวัด ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน"
2537